

SEGÍTSÉG! KÜLFÖLDI GYEREK AZ OSZTÁLYBAN!

KÉZIKÖNYV ÉS ESZKÖZTÁR PEDAGÓGUSOKNAK
MENEDÉK EGYESÜLET

2024

Összeállította: László Zsuzsa (zsuzsa.laszlo@menedek.hu)

Menedék egyesület: menedek@menedek.hu

Bevezetés

A Menedék Egyesületről

A Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület több, mint két évtizede foglalkozik a Magyarországra bevándorló, illetve innen elvándorló hazai és külföldi állampolgárok társadalmi integrációjának elősegítésével szociális, oktatási és kulturális programjain keresztül. Munkánk során kialakítottunk egy olyan komplex szolgáltatási rendszert, amelynek segítségével menekültek és más külföldiek ezreit támogattuk és támogatjuk abban, hogy hazánkban új otthonra találjanak, vagy hazájukba visszatérjenek. Egyéni és csoportos tanácsadással, nyelvi képzéssel, közösségi programokkal segítünk az ide érkező migránsoknak, hogy megismerjék és elfogadják a magyar kultúrát és szokásokat, állást és lakást találjanak, és eligazodjanak a hivatali útvesztőkben.

Az Egyesület migrációval kapcsolatos társadalmi tudatosságot növelő képzéseket szervez és valósít meg olyan szakembereknek, akik munkájuk során migránsokkal kerülnek kapcsolatba: pedagógusoknak, szociális szakembereknek, egészségügyi dolgozóknak, rendészeti területen dolgozóknak.

A bevándorlók és a szakemberek támogatása mellett nagyon fontos számunkra, hogy a többségi társadalom nyitottabbá, elfogadóbbá váljon a hazánkba érkező külföldiek iránt, hiszen ez a migránsok sikeres integrációjának egyik elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében különböző oktatási, kulturális témájú projektek, programok megvalósításával építünk hidat a befogadó társadalom és a bevándorlók között.

A Menedék Egyesület iskolai beilleszkedést támogató munkája, tapasztalatai

A Menedék Egyesület álláspontja az iskolai beilleszkedést támogató folyamatokkal az, hogy a bevándorló gyermekek legfőbb érdeke, hogy iskolába járjanak. Alapvető szükségletük e mellett a biztonságos családi háttér, az otthon, a megfelelő táplálkozás és mozgás, illetve a fejlődésre és tanulásra való lehetőség. Ez a bevándorló, főként a menekült gyermekeknél sok ponton sérülhet, így nekik különösen nagy szükségük van a támogatásra. Az iskolába járás lehetősége és kötelezettsége nemcsak a mentális és fizikai fejlődésükre, de a lelki egészségükre is pozitív hatással van. Az iskolai közösség egy biztonságos, megtartó közeg, a napirend keretét és struktúráját ad a mindennapoknak. A beilleszkedés nem csupán a gyerek, de a szülő érdeke is. Főként menekült gyermekek esetében gyermek iskolába járása a szülők mindennapjait is keretezheti, így a család élete így vissza tud térni a megszokotthoz hasonló kerékvágásba, az iskolán keresztül pedig a szülők kapcsolódhatnak a befogadó társadalom tagjaihoz, így az őket körülvevő szociális háló tud épülni.

A külföldi gyermekek jelenléte az őket befogadó közösségek számára is pozitív hatású. Egy multikulturális közegben a gyerekek megismerhetik egymás kultúráját, ünnepeit, szokásait, könnyebben tanulnak idegen nyelven, nyitottabbakká válnak az ismeretlenre, rezilienciájuk nő. A szülők esetében hasonló a helyzet, az ilyen közegben megélt pozitív tapasztalatok növelik az empátiát a külföldiek felé. Ez közvetetten az egész társadalomra pozitívan hat.

Az IRC projektről

Az IRC projekt keretében számos iskolába látogattunk el 2023-2024 között, ahol foglalkozásokat tartottunk a külföldi gyerekek integrálása témájában. Ezek a foglalkozások minden helyszínen nagy sikert arattak, mind a diákok, mind a pedagógusok körében. A program során lehetőségünk nyílt közvetlenül is tapasztalatokat gyűjteni, valamint a pedagógusokkal mélyreható beszélgetéseket folytatni a módszereink hatékonyságáról és az általuk tapasztalt eredményekről.

A foglalkozások célja az volt, hogy innovatív és interaktív módszerekkel segítsük a külföldi gyerekek beilleszkedését és a pedagógusok munkáját ebben a folyamatban. Minden alkalommal pozitív visszajelzéseket kaptunk, amelyek megerősítették, hogy a megközelítésünk hatékony és inspiráló a résztvevők számára. A pedagógusok különösen értékelték a program gyakorlati alkalmazhatóságát és a közvetlen támogatást, amit a foglalkozások során kaptak.

A tapasztalataink és a pedagógusok visszajelzései alapján összeállítottunk egy átfogó gyűjteményt, amely tartalmazza a legjobb gyakorlatokat, tanulságokat és ajánlásokat a külföldi gyerekek integrálásának elősegítéséhez. Ez a gyűjtemény nemcsak a projekt eredményeit összegzi, hanem egyúttal egy hasznos segédanyag is a jövőbeni oktatási programok számára.

Most örömmel osztjuk meg veletek ezt a gyűjteményt, remélve, hogy a benne foglalt információk és módszerek hozzájárulnak majd a pedagógiai munkátokhoz és inspirációt nyújtanak a mindennapi oktatási tevékenységek során.

Kiknek szól a kiadvány?

Külföldi gyermek érkezik az osztályba? Pedagógusként gyakran találkozol olyan helyzetekkel, ahol a különböző nyelvi és kulturális háttérből érkező gyerekek integrációja kihívást jelent? Egyre több külföldi diákkal dolgozol, és szükséged lenne olyan eszközökre, amelyekkel hatékonyabban támogathatod őket? Szeretnéd fejleszteni az osztálytermi gyakorlatokat, hogy jobban kezelhesd a sokszínű tanulócsoporthoz speciális igényeit?

A kiadvány neked szól! De nem csak neked.

Ez az anyag mindazok számára hasznos, akik a különböző kultúrákból érkező gyerekekkel dolgoznak, legyenek akár általános- vagy középiskolai pedagógusok, nyelvtanárok, fejlesztő pedagógusok vagy olyan szakemberek, akik külföldi gyerekekkel foglalkoznak. Hasznos lehet azok számára is, akik szeretnék bővíteni oktatási módszertárukat, és olyan interaktív, gyakorlati eszközöket keresnek, amelyekkel hatékonyabban támogathatják a különböző háttérű gyerekeket az integráció és a tanulás folyamatában. A kiadvány különösen hasznos lehet azoknak a pedagógusoknak, akik szívesen alkalmaznak szituációs játékokat, interaktív feladatokat.

Idézetek tanároktól:

A projekt során végzett elégedettségmérés keretében a tanárok véleményét is megkérdeztük. A felmérés célja az volt, hogy átfogó képet kapjunk a program hatékonyságáról és az érintett pedagógusok tapasztalatairól. Az alábbi idézetek a tanárok visszajelzései alapján születtek, amelyek jól tükrözik a projekt eredményeit és hatását a pedagógiai munkára.

Maximálisan elégedettek vagyunk a Menedék munkájával. Szemléletük, gyermekközeli viselkedésük, foglalkozásra átgondolt delkészülésük példamutató. Sok szeretetet kaptunk a gyerekekkel. Jól esett, hogy értékelték, dicsérték a munkámat, és elismerték az eredményeket. Kár, hogy csak a félévi értekezleten ismertem meg őket.

Nagyon hálás vagyok, hogy az osztályunk részt vehetett a foglalkozásokon. Nagyon szuper csapatépítő feladatokat/játékokat ismerhettünk meg.

Nagyon tetszett a szeretetteljes légkör, határozott, türelmes irányítás. Jó feladatok, melyek hatása később is érződik, elgondoltató. A külön ukrán csoport nagyon hasznos volt. Kevés alkalom után is érződik jó hatása. Példamutató volt, számomra követendő az emberek iránti viszonyulás. Remélem még folytatják!

Köszönöm az értékes segítséget, nehezen boldogultam volna nélkületek.

A kiadvány célja

Az elmúlt évtizedben egyre több pedagógus találkozik külföldi diákokkal az osztályteremben, ami új kihívások elé állítja őket. A más-más kultúrából érkező gyermekek oktatása nemcsak nyelvi, hanem kulturális kihívást is jelent, mely érzékeny és átgondolt megközelítést igényel. Ahhoz, hogy a pedagógusok hatékonyan támogathassák a külföldi diákokat, olyan eszköztárra van szükségük, amely képes megfelelni a modern, sokszínű oktatási környezet követelményeinek.

Azonban nem minden pedagógusnak volt lehetősége arra, hogy képzése során ilyen témákban kapjon tudást, és a továbbképzések is ritkán nyújtanak átfogó eszköztárat a különböző nyelvi és kulturális háttérű gyerekekkel való munkához. Ennek következtében sok pedagógus nehéz helyzetbe kerül, amikor külföldi gyermek érkezik az osztályába. Pedig ezek a helyzetek egyre gyakoribbak, és sürgető szükség van olyan módszerekre és eszközökre, amelyek segítenek hatékonyan kezelni a nyelvi akadályokat és kulturális különbségeket.

Ez az eszköztár nem csupán a tanulási akadályok leküzdésében segít, hanem lehetőséget ad a pedagógusoknak arra is, hogy a különböző kultúrákból érkező gyerekeket integrálják az osztályközösségbe, valamint hogy az osztályközösségeket felkészítsék a külföldi gyermekek fogadására. Az alkalmazott módszerek és foglalkozások akkor működnek igazán jól, ha a pedagógusok érzékenyen reagálnak a diákok sokféle igényére, és képesek a nyelvi és kulturális kihívásokat figyelembe venni. Ez az anyag egy praktikus gyűjtemény, amely olyan eszközöket kínál a pedagógusok számára, amelyek segítségével hatékonyan kezelhetik a különböző kultúrából érkező gyerekek oktatásával járó kihívásokat.

Az interkulturális kompetencia

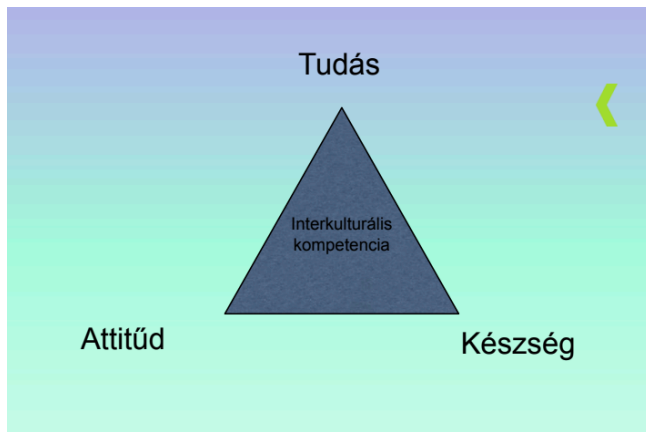
"Az interkulturális kompetencia nem velünk született adottság, hanem olyan képesség, amely fejleszthető és mindenki számára elengedhetetlen."

Mit jelent az interkulturális kompetencia az oktatásban? Nehéz egyetlen, mindenre kiterjedő definíciót adni, ezért különböző megközelítéseket kínálunk:

- **A hatékony kommunikáció és sikeres együttműködés képessége** különböző kulturális háttérű gyerekekkel..
- **Azoknak a készségeknek az összessége**, amelyek lehetővé teszik, hogy interkulturális helyzetekben magabiztosan és eredményesen cselekedjünk.
- **Tudás, készségek és attitűdök ötvözete**, amelyek elengedhetetlenek a kultúrák közötti harmonikus együttéléshez.

Ezek a kompetenciák nemcsak tudást és technikai készségeket foglalnak magukba, hanem személyes értékeket és attitűdöket is, amelyek meghatározzák, hogyan alkalmazkodunk a különböző interkulturális helyzetekhez. Az interkulturális kompetencia fejleszthető, hiszen a változó kulturális környezetek új kihívásokat és tanulási lehetőségeket hoznak, melyek segítik a folyamatos fejlődést.

Az interkulturális kompetencia összetevői

- **Tudás:** az egyén MIT-TUDÁSÁRA vonatkozik: elméleti ismereteit tartalmazza.
- **Készségek:** az egyén HOGYAN-TUDÁSÁRA vonatkozik: hogyan hasznosítja tudását a gyakorlatban.
- **Attitűdök:** az egyén HAJLANDÓSÁGÁRA vonatkozik: motivációjára és hajlamára a tudásának és képességeinek gyakorlatba helyezéséhez.

Az interkulturális érzékenység fejlődési modellje

Milton J. Bennett interkulturális érzékenységre vonatkozó modellje segít megérteni, hogyan reagálunk és alkalmazkodunk a különböző kultúrákhoz. A modell nem csupán a nemzeti kultúrákat veszi figyelembe, hanem minden olyan különbséget, amely befolyásolja az egyének közötti interakciókat, például a nemi, életkori, szakmai vagy társadalmi háttérét. Bennett hat fejlődési szintet azonosít, amelyek a kulturális érzékenység különböző fokozatait mutatják be:

1. **Tagadás:** Ezen a szinten nem ismerjük el a kulturális különbségeket, vagy nem vesszük észre, hogy a másik kultúra eltér a miénktől. Ilyenkor a saját nézőpontunk teljesen uralja a gondolkodásunkat.
2. **Védekezés:** Bár már észleljük a különbségeket, ezek védekező reakciókat váltanak ki belőlünk. Gyakran sztereotípiák mentén gondolkodunk, amelyek háromféleképpen nyilvánulhatnak meg:
  - **Lenézés:** A másik kultúrát alacsonyabb rendűnek tekintjük.
  - **Felsőbbrendűség:** A saját kultúránkat tartjuk magasabb rendűnek.
  - **Önlebecsülés:** Saját kultúránkat alacsonyabb rendűnek tartjuk a másik kultúrával szemben.

3. **Minimalizálás:** Elismerjük a kulturális különbségeket, de nem tartjuk azokat jelentősnek. Úgy gondoljuk, hogy alapvetően „mindannyian egyformák vagyunk”, és figyelmen kívül hagyjuk a mélyebb különbségeket.
4. **Elfogadás:** Ezen a szinten tiszteletben tartjuk és értékeljük a másik kultúra sajátosságait, értékeit és normáit. Felismerjük, hogy a különbségek nem teszik sem jobbá, sem rosszabbá a másik kultúrát, csak mássá.
5. **Alkalmazkodás:** Ezen a szinten nemcsak felismerjük, de képesek vagyunk alkalmazkodni is a különböző kulturális megközelítésekhez. Két fontos aspektusa van:
  - **Empátia:** Képesek vagyunk beleélni magunkat a másik kultúrában élők helyzetébe, és megérteni az ő nézőpontjukat.
  - **Pluralizmus:** Otthonosan mozgunk a különböző kultúrák között, és képesek vagyunk több nézőpontot is figyelembe venni.
6. **Integráció:** Az interkulturális érzékenység legmagasabb szintjén már aktívan részt veszünk más kultúrákban, és több kulturális nézőpontot is tudatosan alkalmazunk. Ezen a szinten már nem kötődünk szorosan egyetlen kultúrához sem, hanem többféle kulturális keretben is képesek vagyunk navigálni.

Az első három szint az **etnocentrizmus**hoz tartozik, ahol az egyén a saját kultúráját tekinti mérvadónak, és a másik kultúra eltéréseit a saját értékrendje szerint próbálja értelmezni. A következő három szint az **etnorelativizmus** területére vezet, ahol az egyén elismeri, hogy más kultúrák egyenrangúak a sajátjával, és nemcsak a másik, hanem a saját viselkedését is hajlandó megváltoztatni a kulturális eltérések kezelésére.

Az előítéletek csökkentésére alkalmazott módszerek a gyerekeknél

Fontos megjegyezni, hogy az alábbi módszerek nem kizárólagosan érvényes megoldások, csupán ötletek, amelyek segíthetnek a hatékony pedagógiai munkában. Ezek a technikák hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyerekek nyitottabbá váljanak és jobban megértsék egymást, de minden egyes osztályterem és közösség egyedi, így érdemes az adott környezethez és igényekhez igazítani őket.

1. **Hasonlóságok hangsúlyozása:** Emeljük ki a közös vonásokat és értékeket a különböző csoportok között, valamint a csoportokon belül is. Ez segít abban, hogy a gyerekek felismerjék, mennyire hasonlítanak egymásra, függetlenül attól, hogy milyen háttérrel rendelkeznek.
2. **Sztereotípiákkal ellentétes képek bemutatása:** Vizuális eszközökkel vagy történeteken keresztül mutassunk be olyan embereket, akik szembehelyezkednek a sztereotípiákkal. Ez segíthet a gyerekeknek abban, hogy megkérdőjelezzék a megszokott előítéleteket és nyitottabbá váljanak.

3. **Szövetségeselek fogalma:** Tanítsuk meg a gyerekeknek, hogyan lehetnek szövetségeselek, akik beavatkoznak, ha látják, hogy valaki diszkrét vagy másokkal szemben előítéletesen viselkedik. A „bámészkodó-beavatkozás” fogalma arra ösztönzi őket, hogy ne maradjanak tétlenek, hanem aktívan segítsenek a problémák megoldásában.
4. **Kortárs segítés:** 8-9 éves korukra a gyerekek képesek lehetnek segíteni társaiknak az előítéletek csökkentésében. A kortársak közötti támogatás és példamutatás hatékonyan hozzájárulhat a pozitív változásokhoz.
5. **Csoportközi érintkezés:** Biztosítsunk lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy különböző csoportok tagjaival kapcsolatba lépjenek. A csoportközi érintkezés általában csökkenti a csoportközi előítéleteket és elősegíti az elfogadást.
6. **Pozitív önértékelés kialakítása:** Segítsünk a gyerekeknek abban, hogy pozitív önértékelést alakítsanak ki. Az erős önértékelés hozzájárulhat az előítéletek csökkentéséhez és a diszkrimináció kezeléséhez, mivel a gyerekek magabiztosabban állnak ki saját és mások jogaiért.
7. **Empátia fejlesztése:** Tanítsuk meg a gyerekeknek, hogyan érzékeljék és osszák meg mások érzelmeit. Az empátia segíthet a gyerekeknek abban, hogy jobban megértsék és elfogadják egymást, valamint csökkenti az előítéleteket.

Ezek a módszerek segíthetnek abban, hogy a gyerekek nyitottabbá és elfogadóbbá váljanak, valamint hozzájárulhatnak egy befogadóbb és tiszteletteljes közösség kialakításához.

Csoportdinamikai folyamatok külföldi gyermek érkezésekor

Amikor külföldi gyermek érkezik az osztályba, számos csoportdinamikai folyamatra érdemes figyelni, hogy az integráció zökkenőmentes legyen és a gyermek befogadása sikeres. Az alábbiakban bemutatjuk, mely csoportdinamikai tényezőkre érdemes odafigyelni, és hogyan kezelhetjük őket hatékonyan:

1. **Csoportnormák és -értékek:**
  - Az osztályban meglévő normák és értékek között kapjon hangsúlyt a befogadás és a tisztelet. Fontos, hogy a pedagógus elősegítse a diákok megértését a kulturális különbségek iránt, és támogassa azokat az értékeket, amelyek a sokszínűséget ünneplik.
2. **Csoportkohézió és befogadás:**
  - Az külföldi gyermek fogadása során külön figyelmet kell fordítani arra, hogy már az első napokban is a közösség támogatóan és barátságosan reagáljon. A csoportkohézió erősítése érdekében érdemes közös tevékenységeket szervezni, amelyek segítik az új gyermek beilleszkedését.

- Biztosítsunk lehetőséget arra, hogy az új gyermek könnyen kapcsolatba léphessen a csoport többi tagjával. Különböző csoportos feladatok és közös projektek segíthetnek abban, hogy az új gyermek szorosabb kapcsolatokat építsen ki osztálytársaival.
3. **Kommunikációs nehézségek:**
- Figyeljünk arra, hogy a nyelvi különbségek a lehető legkevésbé akadályozzák az új gyermek integrációját. Különösen fontos, hogy a pedagógus felől érkező kommunikáció világos és érthető legyen, és biztosítsunk nyelvi támogatást, ha szükséges.
  - Használjunk minél több nonverbális kommunikációs formát. Ügyeljünk arra, hogy a testbeszéd és a vizuális segédletek egyértelműek és barátságosak legyenek.
4. **Csoportdinamikai elemek:**
- Az osztályban lévő diákok különböző szerepeket tölthetnek be, és ezek a szerepek befolyásolhatják az új gyermek beilleszkedését. A pedagógusoknak érdemes figyelniük arra, hogy a domináló diákok ne zárják ki az új gyermeket, hanem támogassák őt.
  - Amikor új gyermek érkezik, előfordulhat, hogy szerepkonfliktusok lépnek fel a csoporton belül. Fontos, hogy a pedagógusok figyeljék az ilyen konfliktusokat, és megfelelően kezeljék őket, hogy a csoportdinamika harmonikus maradjon.
5. **Empátia és támogatás:**
- Az új gyermek számára az érzelmi támogatás kulcsfontosságú. Figyeljünk arra, hogy az új gyermek érezze, hogy az osztálytársak és a pedagógusok támogatják őt, és hogy az új környezetben biztonságban érzi magát.
  - A diákok érzelmi reakciói az új gyermek érkezésére változatosak lehetnek. Segítsünk a csoportnak megérteni, hogyan kezelhetik saját érzéseiket és hogyan támogathatják egymást az új helyzetben.
6. **Különböző tanulási stílusok és igények:**
- Az új gyermek tanulási stílusa eltérhet a csoport többi tagjától. Érdemes alkalmazkodni az egyéni igényekhez, és különböző tanítási módszereket használni, amelyek segítenek a gyermek sikeres beilleszkedésében.
  - Biztosítsunk lehetőséget a differenciált tanulásra, hogy minden diák, beleértve az új gyermeket is, a saját tempójában és képességei szerint haladhasson.

Alapvető tanári készségek az alábbi foglalkozások megtartásához.

Az alábbi foglalkozások hatékony és eredményes megvalósításához bizonyos alapvető pedagógiai készségek elengedhetetlenek. Az itt felsorolt tulajdonságok hozzájárulnak ahhoz, hogy a pedagógusok szakmailag felkészültek legyenek, és sikeresen tudják vezetni az ilyen jellegű foglalkozásokat. Ez semmiképp nem egy teljes és kötelező lista, de minél több készséggel rendelkezik valaki az alábbiak közül, annál könnyebben tudja majd alkalmazni az ebben a kiadványban szereplő foglalkozásterveket.

- Nyitottság
- Türelem
- Empátia
- Ismeretek az adott kultúráról
- Saját nézőpont megkérdőjelezése
- Bizonytalanság tolerálása
- Ismeretek az adott kultúrával kapcsolatos sztereotípiákról
- Saját előítéletek tudatosítása
- Rugalmasság
- Humorérzék

A sokszínűséget támogató osztályközösség kialakítása

Ahhoz, hogy egy osztályközösség valóban támogató és befogadó legyen, fontos, hogy a pedagógusok tudatosan és átgondoltan közelítsenek a témához. A következő kérdések segíthetnek abban, hogy elgondolkodjunk azon, hogyan alakíthatjuk át az osztályterem légkörét és gyakorlatát, hogy minden gyermek értékesnek és elfogadottnak érezze magát:

- Elismerem-e minden gyermek értékét és hozzájárulását a közösséghez?
- Tudatosítom-e a gyermekek közötti hasonlóságokat?
- Figyelembe veszem-e a gyermekek közötti különbségeket?
- Beszélünk-e a gyerekekkel a saját kultúrájukról?
- Tudatosítom-e a gyermekekben más kultúrák létezését?
- Elősegítem-e a más kultúrák iránti tiszteletet?
- Növelem-e a gyerekek képességét, hogy kapcsolatba lépjenek különböző kultúrájú emberekkel?
- Tanítom-e a gyerekeket a közös problémamegoldásra?
- Segítek-e a gyerekeknek az előítéletek felismerésében?
- Tanítom-e a gyerekeket az előítéletek leküzdésére?

A pedagógus példamutatása az előítéletes kommunikáció csökkentésében

A pedagógusok kulcsszerepet játszanak az előítéletek csökkentésében és a befogadó környezet kialakításában. Az alábbi módszerek segíthetnek a hatékony pedagógiai munkában, és hozzájárulhatnak a gyerekek nyitottabbá és elfogadóbbá válásához:

1. **Ne hagyjuk figyelmen kívül a „kínos” kérdéseket:** Foglalkozunk bátran a gyerekek által felvetett kényes vagy nehéz kérdésekkel. Fontos, hogy ne kerüljük el ezeket a beszélgetéseket, hanem biztosítsunk teret és lehetőséget a nyílt párbeszédre, amely segít a félreértések és előítéletek tisztázásában.
2. **Hangsúlyozzuk a sokszínűség pozitív aspektusait:** Emeljük ki, hogy a kulturális és egyéb különbségek érdekesek és értékesek. A sokszínűség gazdagít minket, és a különbözőségek felfedezése hozzájárulhat a tanuláshoz és a személyes fejlődéshez.
3. **Ne keverjük össze az egyenlőség fogalmát az esélyegyenlőség fogalmával:** Világosan magyarázzuk el, hogy „minden embernek ugyanazokkal a lehetőségekkel és feltételekkel kell rendelkeznie” nem jelenti azt, hogy „minden ember ugyanolyan”. Az egyenlőség az egyéni különbségek tiszteletben tartását jelenti, nem pedig az emberek homogenizálását.
4. **Azonnali reagálás és beavatkozás:** Ha kirekesztő viselkedést tapasztalunk, azonnal reagáljunk és állítsuk meg a nem megfelelő magatartást. A gyors és határozott beavatkozás segít megelőzni, hogy az előítéletek megerősödjenek, és biztosítja, hogy a gyerekek tudják, hogy az ilyen viselkedés nem elfogadott.
5. **Vonjuk be a szülőket és a közösséget:** Fontos, hogy a pedagógusok együttműködjenek a szülőkkel és a közösséggel az előítéletek csökkentésében. Közös erőfeszítésekkel és konzultációval egy egységes frontot alkothatunk az előítéletek és diszkrimináció ellen.
6. **Mutassunk jó példát:** Legyünk példaképek a gyerekek számára azáltal, hogy a saját viselkedésünkkel is tükrözzük azokat az értékeket, amelyeket szeretnénk közvetíteni. Bánjunk a gyerekekkel úgy, ahogy szeretnénk, hogy ők bánjanak másokkal. A pedagógusok magatartása és értékrendje fontos hatással van arra, hogyan formálódnak a gyerekek attitűdjei és viselkedése.

Ezek a módszerek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a pedagógusok hatékonyan támogassák a gyerekek fejlődését és elősegítsék a befogadó és tiszteletteljes közösség kialakítását.

Érzékeny területek

Amikor külföldi gyermekek is jelen vannak az osztályban, különös figyelmet kell fordítani az érzékeny területekre, amelyek gyakran kulturális eltérésekből fakadnak. A más-más kultúrák más-más viselkedésmintákat és értékeket hoznak magukkal, amelyek ütközhetnek a helyi normákkal. Ez feszültséget okozhat, mert a különbségek gyakran ellentétesek lehetnek az többségi társadalomban megszokottakkal. Ezeket az érzékeny területeket figyelembe véve a pedagógusok hatékonyabban tudják kezelni a kulturális különbségeket és elősegíteni a zökkenőmentes integrációt az osztályközösségbe.

Testhez való viszony: A különböző kultúrák eltérően viszonyulnak a testhez és a szépséghez. Például egyes országokban a túlsúly, másutt a testékszer vagy tetoválás különleges jelentőséggel bírhat.

Tisztasághoz való viszony: Az, hogy egy kultúrában napi kétszer, míg másutt heti kétszer fürödnek, vagy hogy hol történik a mosás, jelentős eltéréseket mutathat.

Idő értelmezése: Az időhöz való viszony is változó lehet. Egyes kultúrákban például a késés elfogadott, míg másokban a pontos menetrend követése kiemelten fontos.

Ajándékok és vendéglátás: Az ajándékozás, vendéglátás és vendégségből való késés kérdései kultúránként eltérőek lehetnek, és fontos tisztában lenni azzal, hogy mit és mikor illik adni.

Étkezési szokások: Az étkezési szokások jelentős kulturális eltéréseket mutathatnak. Például egyes kultúrákban a halál vagy kosher diéta elengedhetetlen, míg másoknál a vegetáriánus vagy vegán étrend dominálhat.

Gesztusok: A gesztusok jelentése kultúránként eltérhet, és ami az egyik helyen udvarias, az a másik helyen sértő lehet. Például a fej bólintása egyes kultúrákban a beleegyezést jelenti, míg másokban a fej rázása vagy más gesztusok lehetnek az elutasítás jelei.

Hanglejtés: A beszéd hanglejtése és intonációja is kulturális eltéréseket mutathat. Egyes kultúrákban a magasabb hanglejtés barátságosnak és kedvesnek tűnik, míg másokban ez hangosnak vagy agresszívnek érzékelhető. Például egy gyermek, akinek a kultúrája a közvetlen, magas hanglejtésű beszédet támogatja, könnyen félreértheti az alacsony, monoton hangvételt, amelyet egy másik kultúra udvariasnak tekinthet.

Egyén és közösség viszonya: Különböző kultúrák eltérően értékelik az egyéni teljesítményt és a közösségi referenciát, ami befolyásolhatja az egyéni és közösségi normákhoz való alkalmazkodást.

Vallás és szokások: A vallási szokások, mint a kendőviselés, vagy a vallás és politika határainak kérdései szintén kulturális eltérésekhez vezethetnek.

Ha nincs közös nyelv a beérkező gyermek és az osztályközösség között,

Amikor egy olyan külföldi gyermek érkezik az osztályba, aki egyáltalán nem beszél magyarul, a foglalkozások előkészítése és lebonyolítása különös figyelmet és kreativitást igényel. Az alábbi tanácsok segíthetnek abban, hogy a gyermek beilleszkedése zökkenőmentes legyen és támogató tanulási környezetet biztosítsunk:

1. **Vizualizáció:** Használjunk vizuális segédleteket, mint például képek, diagramok és piktogramok. Olyan interaktív játékok és tevékenységek, amelyek nem igényelnek nyelvi kommunikációt, segíthetnek a gyermek integrálásában és a közösség építésében.
2. **Kétnyelvű anyagok:** Ha lehetséges, készítsünk kétnyelvű anyagokat vagy mini-szótárakat, amelyek tartalmazzák az alapvető kifejezéseket és fogalmakat, amelyek az adott foglalkozáshoz szükségesek. Ezek a segédletek segíthetnek a gyermeknek megérteni az utasításokat és a feladatokat.
3. **Támogatás kérése:** Kérjünk segítséget olyan személyektől, akik beszélnek a gyermek anyanyelvén, például egy másik szülő, vagy tolmács. Ők segíthetnek a nyelvi akadályok leküzdésében és a gyermek beilleszkedésének támogatásában.
4. **Egyszerűsített nyelv:** Használjunk egyszerű, világos nyelvezetet, és kerüljük a bonyolult kifejezéseket és nyelvi fordulatokat. Biztosítsunk lehetőséget a gyermeknek arra, hogy jelezze, ha nem érti a mondanivalót, és próbáljunk alternatív módokat találni a kommunikációra.
5. **Kortárs támogatás:** Támogassuk a diákok közötti együttműködést és kölcsönös tanulást. Az osztálytársak segíthetnek az új gyermeknek megérteni az anyagot és beilleszkedni az osztályba.
6. **Interaktív feladatok:** Olyan feladatokat tervezzünk, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára, hogy aktívan részt vegyen, még akkor is, ha nyelvi akadályok miatt nehézségei vannak. Ilyenek lehetnek mozgásos játékok, csoportos feladatok vagy vizuális projektek.
7. **Empátia és türelem:** Legyünk türelmes és empátikus a gyermekkel szemben. Fontos, hogy a gyermek érezze a támogatást, és hogy a tanulási környezet barátságos és befogadó legyen.

Az itt következő gyakorlatokat az alábbi esetekben használhatjuk.

1. Nincs külföldi gyermek az osztályban:

Cél: A gyakorlatok célja a befogadás, az elfogadás és a sokszínűség erősítése. Ezek a tevékenységek segítenek a diákoknak megérteni a különböző kultúrákat, és fejlesztik az empátiát, valamint a nyitottságot a mások iránt.

2. Külföldi gyermek várható:

Cél: A gyakorlatok célja a felkészülés az új gyermek beilleszkedésének támogatására. A foglalkozások során a diákok megtanulják, hogyan fogadják el és támogassák az új gyermeket, miközben erősítik a közösségük sokszínűségét és együttes értékeit.

3. Már van(nak) külföldi gyermek(ek) az osztályban:

Cél: A gyakorlatok a már meglévő külföldi gyermekekkel való együttműködés fejlesztésére összpontosítanak. A diákok olyan tevékenységeken keresztül tanulnak, amelyek elősegítik a csapatmunkát, a kommunikációt és a közös élmények megosztását, így erősítve a csoporton belüli összetartást.

Foglalkozás Tematika és Javaslatok

Ebben a részben olyan foglalkozásterveket mutatunk be, amelyet az elmúlt évek során a Menedék Egyesületben kipróbáltunk és sikeresen alkalmaztunk. Fontos hangsúlyozni, hogy bár ezek a lépések beváltak a gyakorlatban, nem szükséges minden lépést szigorúan követni. Azonban az ajánlott sorrend és lépések betartása segíthet abban, hogy a foglalkozás hatékony és eredményes legyen.

A tematikában bemutatott tevékenységek a foglalkozás során részletesen ismertetésre kerülnek, hogy a pedagógusok könnyebben alkalmazhassák őket a gyakorlatban. Az alábbiakban részletesen bemutatjuk a javasolt lépéseket és tevékenységeket:

1. Bevezetés és célkitűzés

- Kezdjük a foglalkozást a célok világos meghatározásával. Beszéljünk a diákokkal arról, hogy miért fontos az adott téma, és mit szeretnénk elérni a foglalkozás során. Ez segít abban, hogy a diákok tisztában legyenek a feladatokkal és a célokkal.
- Használhatunk motiváló bevezetőt, amely felkelti a diákok érdeklődését. Ez lehet egy érdekes történet, egy rövid videó, vagy egy interaktív játék, amely bevezeti a témát.

2. Játékos feladatok

- Integráljunk játékos feladatokat, amelyek nem igényelnek nyelvi kommunikációt. Ezek lehetnek például mozgásos játékok, interaktív csoportos feladatok, vagy kreatív tevékenységek, amelyek lehetővé teszik a diákok számára, hogy aktívan részt vegyenek a foglalkozásban.
- Osszuk a diákokat kisebb csoportokra, és végeztessünk velük csoportos feladatokat. A csoportos munkák elősegítik a diákok közötti együttműködést és kölcsönös tanulást.

3. Visszajelzés és reflexió

- A foglalkozás végén gyűjtsünk visszajelzéseket a diákoktól arról, hogy mi volt számukra hasznos és mit lehetne javítani. Ez segít abban, hogy a következő foglalkozások még hatékonyabbak legyenek.
- Kérjük meg a diákokat, hogy reflektáljanak a foglalkozás során tanultakra. Ezt megtehetjük egy rövid beszélgetés keretében vagy egy írásos feladat formájában.

Foglalkozástervek alsó tagozatban

IDENTITÁS (0. alkalom) - 45 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
5 perc	Babát bemutatjuk	<p>Képzeljétek el, jött ma velünk valaki, aki ma az osztálytársatok lesz.</p> <p>Bemutatkozik most nektek, fogadjátok szeretettel:</p> <p>E/3-ban bemutatni!</p> <p><i>“Ő itt XY, Budapesten lakik, ... éves(olyan életkort mondjunk, ami az adott osztályhoz illik), van egy kistestvére, akivel az anyukája még otthon van. Anyukája magyar, apukája Ausztráliából jött, így beszél angolul és magyarul is. Nagyon szereti a mesekönyveket és a mesefilmeket, de legjobban azt, amikor a szülei esti mesét olvasnak neki. Szeret énekelni, táncolni és játszótérre menni, de azt nem szereti, hogy onnan mindig hamar haza kell menni. Szereti a palacsintát és a kakaót, de nagyon nem szereti a rizses húst. Szeret a barátaival együtt játszani. Kedvenc színe a kék és legkevésbé a barnát szereti. Szeret kidobózni, de fogócskázni nem. Utál korán kelni és korán lefeküdni, örül, ha vendégek vannak náluk hétvégén, mert akkor tovább fent maradhat. Nagyon szeret rajzolni és kézműveskedni.”</i></p> <p>Folytatható, változtatható.</p>	Rongybaba, térkép vagy földgömb,
5 perc	Igen - nem játék	<p>Kérdéseket teszünk fel a gyerekeknek, ahol két dolog közül kell választaniuk és ennek megfelelően állni a terem egyik vagy másik oldalára. Cél egymás megismerése, közös dolgok felfedezése. Baba is beáll a játékba.</p> <p>Kérdések: kakaó/tea, gyümölcs/zöltség, sós/édes, tél/nyár, otthon/iskola, matek/magyar, könyvek/filmek, reggel/este, tópart/hegyek, város/vidék, foci/kosár, ének/teszi, a kérdések változtathatók, bővíthetők. Egy-egy gyereket mindig meg lehet kérdezni, miért az adott oldalra állt.</p>	
25 perc	Belső térkép	<p><i>Emlékeztek rá, hogy NÉV (a baba) miket mesélt magáról? Arra is emlékeztek, hogy szeret rajzolni és kézműveskedni? Most közösen is fogunk kézműveskedni és ti is be tudtok mutatkozni, ti is tudtok mesélni magatokról az alkotásotokon keresztül. Mindenki kap egy lapot. Rajzoltok körbe a kezeteket, aki szeretné, segítünk. Ha elkészültetek, akkor vágjuk ki, majd írjátok, rajzoltok bele azt, amit szeretnétek bemutatni magatokról, úgy, mint ahogy NÉV (a baba) bemutatkozott. Írhattok/rajzoltok minden ujjatokba és a tenyeretekbe is minden olyat, amit fontosnak gondoltok magatokról.</i></p>	A/4-es papírok/kartók, filcek, nagy karton, cellux vagy stift, olló, kétoldalú ragasztó,
10 perc		Felragasztjuk a kezeket egy nagy kartonra. Végén érdekességek kiemelése.	

Afrika tematika - foglalkozásterv - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
10 perc	Afrika tematika felvezetése	<p>Rövid beszélgetés, a téma bemutatása</p> <p><i>Kedves gyerekek, emlékeztek, hogy a múltkor mit csináltunk és ki jött el hozzátok? Szerintetek mi kell ahhoz, hogy valaki jól érezze magát egy új osztályban? Mi a helyzet akkor, ha az új osztálytársatok külföldről jött és nem beszéli a nyelvet? Ahhoz, hogy valaki jó érezze magát egy idegen országban szerintetek mi kell?</i></p> <p><i>Ahhoz, hogy valaki jól érezze magát egy másik országban, fontos, hogy megismerjék és megértsék egymást az érkezők azokkal, akik ott élnek abban az országban. Szerintetek mik lehetnek azok a dolgok, amik különbözhetnek országonként, ami nagyon másmilyen a föld távoli részén?</i></p> <p><i>Ma egy messzi kontinensre, Afrikába fogunk utazni együtt, ahol találkozni fogunk majd egy afrikai kislánnyal. Afrika a második legnagyobb kontinens, és az egyik legnépesebb, egymilliárd ember él itt. Sokféle népcsoport él itt: Észak-Afrikában sok arab él, ők muzulmánok. Észak-Afrikát egy hatalmas sivatag, a Szahara választja el a többi területtől. A sivatagtól délre fekvő területet Fekete-Afrikának, vagy Egyenlítői Afrikának is hívják, itt feketebőrű az őslakosság, és nagyon sokféle törzsi nyelvet beszélnek egy-egy országon belül is. A nagyvárosokba egyre többen költöznek, de a legtöbben mezőgazdaságból élnek. Sok helyen nagy a szegénység, az itt élők fele kevesebb, mint napi 1 dollárból (ez körülbelül 200.- Ft) él. Az Egyenlítő miatt nagy a forróság.</i></p>	Eszközigeány: térkép vagy földgömb
10 perc	Hasonlóságok és különbségek az iskolák között	<p>Hasonlóságok és különbségek az iskolák között (Afrika vs Mo.), képeket körbeadni:</p> <p>10 fotó, irányított beszélgetés ezek alapján.</p> <p>Afrikai iskola: képek körbeadása</p> <p><i>Most mutatunk egy pár képet gyerekekről, az ottani iskolákról. Miben mások ezek az iskolák és miben hasonlít a tiétekhez?</i></p>	nyomtatott képek afrikai és magyar iskolákról, baba, afrikai baba
5 perc	Utazás	<p>Becsukják a szemüket, elutazunk Afrikába - rövid imagináció</p> <p><i>Most csukjátok be a szemeteket, képzeletben elrepülünk erre a vidékre, közben olyan zenét hallgatunk, ami az ottani népek zenéje...</i></p> <p><i>Kinyithatjátok a szemeteket. Most azt játsszuk, hogy Afrikában, pontosabban Szenegálban, egy ottani iskolában vagyunk.</i></p>	afrikai zene
10 perc	- Salaamaalekum ! + Maalekum salaam !	<p><i>Találkozunk egy afrikai kislánnyal, még a nevét ki kell találni, ő megtanít bennünket a köszönésre.</i></p> <p>Helyi köszönés megtanulása, játékkal - köszönj úgy, mintha...</p> <p><i>Megtanulunk köszönni wolof nyelven. Mivel a wolof latin betűs írás, csak leírjuk a füzetbe, de így lehet több időt eltölteni a memorizálással, esetleg egy kis köszönős játékot játszani.</i></p> <p>- Salaamaalekum ! + Maalekum salaam !</p>	afrikai baba

		Játék: mindenki feláll, és a térben járkal. Különböző instrukciók alapján köszöntik egymást wolof nyelven: nagyon udvariasan, vidáman, mérgesen, mint régen látott ismerőst, mint az iskola igazgatóját, mint a legjobb barátjukat, mintha nagyon melegük lenne, mintha nagyon fáznának, nagyon idősek lennének stb...	
10 perc	Oroszlán - impala játék	Mbube mbube A Mbube ('mboo-béj') szó zulu nyelven oroszlánt jelent, a zuluk a mai Dél-Afrikában élnek. Min. 6 játékos kell. A játékosok egy oroszlánnak, vagyis mbube-nak segítenek becserkészni és elkapni egy impalát (egy szarvas-féle állat). Körben állunk, 2 játékosnak bekötjük a szemét: az egyik az oroszlán, a másik az impala. A körben állók elkezdik kiabálni az oroszlánnak „mbube, mbube!”, ha közeledik az impalához egyre hangosabban, ha távolodik tőle egyre halkabban. (hogy a játéknak legyen ritmusa, lehet adni 1 percet a mbubenak hogy elkapja az impalát; majd új oroszlánt és impalát választunk).	kendők
40 perc	Afrikai maszk készítés	Megnézünk néhány fotót afrikai maszkokról, közben el lehet mesélni, mire használják. Egész Nyugat- és Közép Afrika hagyományos művészetére jellemzőek a maszkok. Főként a földműveléshez (aratás, vetés), a temetési szertartáshoz és a beavatáshoz (felnőtté válás) kapcsolódnak. Sokfélék lehetnek: egyszerű fából faragottak, vagy tollal, gyönggyel díszítettek. A gyerekek előre kivágott sablonok dekorálásával elkészíthetik saját maszkjukat.	fotók., maszk sablon és prototípus, karton, színes papír, filcek, olló, stift, hurkapálca vagy zsinag
5 perc	Hazautazás, megbeszélés:	<i>Most, hogy mindenki elkészítette a maszkot, ülünk körbe, csukjátok be a szemeteket. (Közben magyar népdal szól) Nyissátok ki. Itt vagyunk újra az iskolában! Milyen volt az utazás? Mi tetszett a legjobban, milyen élményt hoztatok haza Afrikából?</i>	JBL, magyar népdal

Távol-Kelet tematika - foglalkozásterv - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
10 perc	Távol-Kelet tematika felvezetése	<p>Köszönés, a téma bemutatása:</p> <p><i>Sziasztok, emlékeztek, hogy milyen tájakra utaztunk már együtt? Bemutatjuk a vendégünket, aki Kínából érkezett. Ő itt Liu, Kínában él, ... éves (mint az osztály tagjai), az anyukájával, az apukájával és 2 testvérével él egy faluban, ahol állatokat tartanak és növényeket termesztene. Egy közeli kisvárosba jár iskolába, nagyon szeret a barátaival lenni. Úgyesen tud evőpálcikával enni, mert náluk így esznek az emberek.</i></p>	térkép, földgömb, kínai baba
10 perc	Hasonlóságok és különbségek	<p><i>Nézzük meg a térképünkön hol van Kína. Magyarországtól is nagyon távol, keletre, Ázsiában terül el. Ha autóval szeretnénk ideutazni, sok érdekes országon át, több, mint egy hétig kéne utaznunk. Repülővel pedig majdnem egy egész napunk telne az utazással.</i></p> <p><i>Itt, fentebb, északon (mutatjuk) található Kínát, Észak- és Dél-Koreát, s több kis szigeten Japánt. Tőlük délebbre van Thaiföld, Vietnám, Malajzia, Indonézia és még több kisebb ország. Mind a fenti, mind pedig a délebbi országoknak változatos élővilága, s csodálatos természeti adottságai vannak. Találhatunk itt gyönyörű hegysegeket, erdőket, mezőket, tengerpartokat, s a délebbi vidéken még esőerdőket is. Az itt élő emberek (kínaiak, koreaiak, japánok, thaiok, vietnámiak, malájok stb.) életmódja eltérő lehet. Vannak, akik falvakban, vagy kisvárosokban élnek, s állatokat tartanak, növényeket termesztene, de vannak olyanok is, akik modern nagyvárosokban laknak, s dolgoznak. Mivel sok különleges növény terem e vidéken, az ételeik is változatosak, s eltérnek a mi hagyományos magyar konyháinktól. Az, hogy az emberek miben hisznek, s milyen vallásúak szintén eltérő. Az itt élő emberek sokféle nyelven beszélnek, s eltérő írásjeleket használnak.</i></p> <p><i>Most mutatunk egy pár képet gyerekekről, az ottani iskolákról. Miben mások ezek az iskolák és miben hasonlít a tiétekhez?</i></p>	képek, térkép vagy földgömb
5 perc	Utazás	<p><i>Most csukjátok be a szemeteket, képzeletben elrepülünk erre a vidékre, közben olyan zenét hallgatunk ami az ottani népek zenéje...</i></p> <p><i>Kinyithatjátok a szemeteket és azt játsszuk, hogy egy ottani iskolában vagyunk. Mondjuk Kínában egy kisvárosi iskolában.</i></p>	kínai zene
10 perc	Helyi köszönés megtanulása	<p><i>Ma egy kínai köszönést, a jó napot-ot fogjuk megtanulni leírni. Liu fogja nektek megtanítani. Ez úgy hangzik kínaiul, hogy /ni hao/</i></p> <p>Lépésről lépésre megmutatjuk a köszönést a táblán egy előre kinyomtatott A3-as sablon alapján. A lépések be vannak számozva, ezt a sorrendet hangsúlyozza a tanár is. A gyerekek füzetükben megtalálják a sablont, ami alatt kicsiben gyakorolhatják is az írást. (kiejtés is fontos)</p> <p>Lépésről lépésre: A „Jó napot!” – „Ni hao” kínai köszönést fogjuk megtanítani (el lehet mondani, hogy esetleg ezt használhatják is majd, ha kínaiakkal találkoznak...)</p>	papír, filc, előre lerajzolt köszönés, kínai baba

		<p>A sablont (A3as) felragasztjuk a táblára, s lépésről lépésre mellette a táblára írva mutatjuk. – A lépések be vannak számozva, ezt a sorrendet hangsúlyozza a tanár is.</p> <p>A gyerekek füzetükben megtalálják a sablont (számozva), ami alatt kicsiben (szintén sablonon) gyakorolhatják is az írást.</p> <p>– Az írás az alábbi linken található meg, itt a lépéseket is végig lehet követni, illetve meg lehet hallgatni a kiejtést http://www.nciku.com/search/zh/detail/%E4%BD%A0%E5%A5%BD/29116</p> <p>Ha nem tudnak még írni, akkor játékkal – köszönj úgy, mintha...</p>	
15 perc	Kínai teremtéstörténet	<p>Elmeséljük a kínai teremtéstörténet egyik mítoszát: A különféle emberi kultúrák és vallások a mítoszaikban magyarázzák meg a világ keletkezéséről és lényegéről, az emberi civilizáció gyökereiről szóló elképzeléseiket.</p> <p><i>Liu elmeséli a mítoszt: Kezdetben, amikor az ég és a föld még tojás alakú káosz volt, Pan Ku megszületett a tojásban és itt élt tizennyolcezer esztendeig. És ekkor Jang tiszta elemeiből megformálódott az ég, a Jin durvább elemeiből pedig a föld. Pan Ku a középpontban tartózkodott, és nap mint nap kilenc alkalommal alakult át: hol az ég, hol pedig a föld istene volt. Az ég naponta három méterrel emelkedett magasabbra, a föld három méterrel vastagodott. Így folytatódott ez tizennyolcezer éven át, míg az ég elérte a legnagyobb magasságot, a föld pedig a legnagyobb mélységet. Pan Ku az élet kezdete. Ő az őse tizennyolcezer élőlénynek. Amikor Pan Ku meghalt, a fejéből szent szirt lett, szeméből a nap és a hold, zsidójából a folyók és a tengerek, hajából és szőréből a fák és a növények. Pan Ku könnyeiből fakadt a Sárga folyó és a Kék folyam. Hangja alkotta a mennydörgést, lehelete a szelet, pillantása a villámot. Az ég kiderült, amikor Pan Ku vidám volt, a rosszkedvétől pedig elborult. Pan Ku volt a Jang, felesége a Jin, a teremtés férfi és női eleme.</i></p> <p>Most eljátsszuk, hogy a tojásból mi is Pan-Ku-vá válunk.</p> <p>A gyerekek szabadon mozognak a térben. Mindenki tojás állapotból indul, amit úgy jelez, hogy az öklét a feje tetejére teszi. Akivel szembe találkoznak kő-papír-ollót játszanak, majd aki nyer, továbbfejlődik csirkévé. Ezt úgy mutatja, mintha a kezei szárnyak lennének könyékben behajlítva. Aki tojás maradt, csak tojással játszhat kő-papír-ollót, aki csirkévé vált, csirkével. A két csirke közül nyertes játékos pandává válik (mackós járással görnyedve), majd a nyertes panda Pan-Ku-vá (győzelemre emelt karokkal felfelé). Mindenki a saját szintjén lévővel játszhat.</p>	kép Pan Ku-ról
30 perc	Lampion készítés	<p>Lampionok készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid bevezető beszélgetés a lampionokról (képek mutatása) – „kívánságlampion”- újévi szokás – minta megmutatása, s az elkészítés menetének bemutatása – anyagok kiosztása, lampion készítése <p>A készítés menete:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A3as színes lapból előre vágott csíkokat osztunk szét – Ugyanakkora csíkokat (szintén előkészítve) osztunk ki színes krepp-papírból is – Az színes papírt félbe vágjuk (hosszába), s mintákat vágunk bele 	színes karton, krepp papír, olló, ragasztó, lampion prototípus, JBL

		<ul style="list-style-type: none"> - Ráragasztjuk az eredeti formára visszahajtott színes papírra a kreppapírt - Összeillesztjük, s ragasztjuk a csik két végét, hengert formálunk belőle <p>Fontos, hogy mielőtt kiosztanánk az egyes eszközöket, mondjuk, s mutassuk a feladatot. (+ a krepp-papírból készült csikot akkor adjuk ki, ha már az első fázis elkészült)</p> <ul style="list-style-type: none"> - az elkészült darabok összegyűjtése a terem közepén, a földön (mécseseket nem viszünk a tűzveszély miatt), s őket üljük körbe a foglalkozás zárásánál - közös elpakolás - az kézműves tevékenység alatt halk zene 	
10 perc	Hazautazás, megbeszélés	<i>Most, hogy mindenki elkészítette a lampionját ülünk körbe, csukjátok be a szemeteket. (Közben magyar népdal szól) Nyissátok ki. Itt vagyunk újra az iskolában! Milyen volt az utazás? Mi tetszett a legjobban, milyen élményeket hoztatok haza a Távol-Keletről?</i>	labda

Meseszőnyeg tematika - foglalkozásterv - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
	Meseszőnyeg - korongok, játékokkal teljesíteni az állomásokon, így lehet továbbjutni	Állomások: sivatag, őserdő, Antarktisz, óceán, hegység játékgyűjtemény: cápás, szoborjáték (őserdős), őrjáték, kötélen átsétalós (elképzelik, hogy a magasban vannak), tűz-víz-repülő, Simon mondja, papírlapos mozgós, székfoglaló, "pletyka", köteles, ejtőernyő, zsonglőrlabdás játékok, petanque, karikán átbújós, karmester	meseszőnyeg, kötel, zsonglőrlabdák, papírlap
5 perc	Bevezetés	<i>Kedves gyerekek! Emlékeztek rá, merre jártunk az előző órákon? Az eddigi alkalmakon különböző tájegységekre, kontinensekre kalauzoltunk el benneteket, és most szeretnénk közösen utazni veletek a világ körül a meseszőnyeg segítségével, ahol együtt teljesíthetjük az ott ránk váró feladatokat és kihívásokat. A szőnyeg először fel van tekerve a földön, és ahogyan haladunk előre, az egyes állomások úgy tárulnak fel előttünk.</i>	
10 perc	Korongok, szuperképességekkel	Mindenki kap egy színes korongot, amire ráírhatja a nevét és rárajzolhatja a szuperképességét, ami segíti őt majd a feladatok teljesítésében, ezekkel a korongokkal lépnek a meseszőnyegen. Innen tudják, hogy hol tartanak éppen. Aki hamarabb készen van, elmondhatja, megmutathatja az ő szuperképességét.	előre kivágott papír korongok, filcek
15 perc	1. állomás: Afrikai sivatag	<i>Megbeszélés: milyen idő van, milyen állatok élnek itt? Hogyan éreznétek magatokat egy ilyen tájegységen, mint a sivatag? A Szahara a föld legnagyobb sivataga. Nagy a szárazság, a szél sokszor okoz homokviharokat. Éjszaka nagyon hideg van, nappal pedig forróság.</i> Játék: tűz-víz-repülő, A tűz-víz-repülő játék szabályaival fogunk játszani velük. Itt mindegyik kifejezéshez (tűz, víz, repülő) tartozik egy cselekvés is, amit teljesíteni kell, ha az adott szót hallják. Forróság-fagy-teve kulcsszavakra cserélnénk az alapszavakat. A forróságnál mindenkinek le kell vetnie magát a földre, és el kell takarnia a tarkóját. A fagnál össze kell mindenkinek állnia az egyik sarokban, és magukat átölelve úgy kell tenniük mintha nagyon fáznának. Tevénel pedig négykézlábra kell állni és a hátukat púposítani. VAGY <i>Elutazunk a Szaharába egy ejtőernyővel, hogy megnézzük, milyen is a sivatag. Fontos, hogy csak együtt tudunk utazni, segítenünk kell egymást, mert az ejtőernyő csak úgy működik, ha egyszerre és egymásra figyelve mozgatjuk.</i> Ejtőernyős játékhöz viszünk nekik nagy ejtőernyőt, amit körben állva meg tudnak fogni a szélén. Különböző feladatokat lehet ehhez kötni. Egyik ilyen, hogy közösen fel-le lobogtatva az ernyőt mi vagy az osztályfőnök is akár, mondunk két nevet, és nekik azalatt kell helyet cserélniük, hogy az ernyő leérne.	ejtőernyő, labda

		<p>Másik ilyen játék, hogy egy labdát dobunk az ernyőre, és a céljuk az, hogy az ernyő közepén lévő lyukba juttassák be közösen, vagy éppen kerüljék el azt.</p> <p>Ha sikeresen megcsinálták a feladatot, a korongokkal továbbléphetnek a meseszőnyegen és kinyílik a következő szint.</p>	
15 perc	2. állomás: Dél-Amerika őserdő	<p><i>Most a sivatag után az őserdőbe utazunk. Milyen idő van, milyen állatok élnek itt? Az Egyenlítő (Föld középső vízszintes tengelye) mentén található őserdőt, pl Dél-Amerikában. Itt folyik az Amazonas folyó. Nagyon sok a csapadék, több, mint 2,5 millió állatfaj és 0,5 millió növényfaj él itt. Sűrű, gazdag növényzet. Állatok: majmok (bögőmajom, gorilla), macskaféle ragadozók (jaguár, leopárd), madarak (papagáj, kolibri), hüllők (krokodil, királykobra)</i></p> <p>Szoborjáték: <i>Felvezetés: most az őserdőben vagyunk, törzsi táncot járunk. Ha elhallgat a zene, akkor szoborrá kell dermednünk, hogy ne vegyenek észre a ragadozók.</i></p> <p>Valamilyen esőerdő hangot vagy törzsi zenét hallgatunk. Addig mozoghatnak szabadon a gyerekek össze-vissza, amíg a zene szól. Abban a pillanatban viszont, hogy a zene elhallgat, mindenkinek meg kell merevednie abban a pózban, amiben éppen van.</p> <p>VAGY</p> <p>Karikán átbújós:</p> <p><i>Eltévedtünk a dzsungelben, mindannyian szeretnénk kijutni. Ez csak úgy sikerülhet, ha a sűrű ágak között együtt bújunk át, mindenkire figyelünk, senkit sem hagyunk lemaradni.</i></p> <p>A gyerekek körben állnak, és megfogják egymás kezét. Az egyik páros úgy kulcsolja össze a kezét, hogy közben az benne van egy hullahopp karikában. Ez a kiinduló pont, és az a cél, hogy juttassák körbe a karikát úgy, hogy nem engedhetik el egymás kezét.</p> <p>Ha sikeresen megcsinálták a feladatot, a korongokkal továbbléphetnek a meseszőnyegen és kinyílik a következő szint.</p>	esőerdő hangjára, hullahopp karika
15 perc	3. állomás: Csendes óceán	<p><i>Most a Csendes-óceánhoz utazunk. Mit gondoltok, milyen idő van itt? Milyen állatok élnek az óceánban? A Csendes-óceán a Föld legnagyobb óceánja.Északon az Arktisz, délen az Antarktisz, nyugaton Ázsia és Ausztrália, keleten pedig Amerika veszi körül. Az Egyenlítő mentén két, északi és déli félre osztják. A víz hőmérséklete a sarkkörök közelében fagyponthoz közeli, az Egyenlítő környékén 25-30 C°-os. A magasabb hőmérséklet okozta kicsapódás miatt az Egyenlítő körüli vizek kevésbé sósak, a sarkközei vizek pedig a kevesebb párolgás miatt kisebb sótartalmúak, mint a tényleg környékén.</i></p> <p>Állatok: cápák, bálnák, halak, rákok, csigák stb. Feladat: Simon mondja vagy cápás játék</p>	

		<p>Ahhoz, hogy az óceáni küldetésünket teljesíteni tudjuk, figyelniünk kell arra, mit mond Simon. Ki ismeri a játékot? (A többség ismerni fogja.)</p> <p>Simon mondja: a foglalkozásvezető utasításokat ad a gyerekeknek. Ha az utasítás elején elhangzik, hogy Simon mondja, akkor teljesíteni kell, ha nem hangzik el, akkor nem. Aki ilyenkor is csinálja, az hibázik, de nem játszunk kiesőset.</p> <p>Utasítások: Simon mondja, hogy beszélj úgy, mint a halak, repülj a kezdeddel, mintha sirály lennél, menj a terem jobb oldalára, guggolj le, fogd meg a jobb füled, kapaszkodj egy társadba, mert vihar van az óceánon, nézz fel, mert szállnak a madarak/repülő, tapsolj a delfineknek stb.</p> <p>VAGY</p> <p>Cápas játék</p> <p>Kijelölünk a padlón egy sávot, ami a tenger, ebben él egy cápa (lehet önként jelentkezni a szerepre). Az a feladat, hogy mindenkinek át kell jutni a másik oldalra úgy, hogy ne kapja el a cápa. Akit elkapnak, visszamegy. Lehet több cápával is játszani, helyfüggő.</p> <p>Ha sikeresen megcsinálták a feladatot, a korongokkal továbbléphetnek a meseszőnyegen és kinyílik a következő szint.</p>	
15 perc	4. állomás: Alpok hegység	<p><i>Jártunk már sivatagban, őserdőben és az óceánban is, most elutazunk a hegyekbe, lehet, hogy már jártatok is ilyen helyen. Most a szomszédos Ausztriába és átérő Alpok hegységre utazunk. Ki volt már itt? Milyen idő van, milyen állatok élnek itt?</i></p> <p><i>Az Alpok (régebben, illetve ritkábban magyarul Alpések, németül Alpen, franciául Alpes, olaszul Alpi, szlovénül Alpe) Európa középső részének magashegysége. 1200 km hosszúságú és 150–250 km szélességű ívben[2] húzódik a Ligur-tengertől a Kárpát-medencéig nyolc országot érintve. A legszélesebb értelemben vizsgálva a magyarországi Alpokalja is a hegységrendszer része. Nyugati részén a hegyek tengerszint feletti magassága többnyire eléri a 3000–4300 méter magasságot. A Keleti-Alpok hegyei ennél valamivel alacsonyabbak. A legmagasabb hegycsúcsa a francia–olasz határon található Mont Blanc (Monte Bianco) 4808,7 méterével. 128 hegye éri el a 4000 méteres magasságot, számos hegyét kisebb-nagyobb gleccser borítja. A hegység számos hegycsoportra és hegyláncra tagozódik. Az Alpok mintegy 650 virágos növényfajnak a fő élőhelye és összesen 4500 növényfaj él meg itt. A jellemző emlősöknek a zerge, az alpesi kőszáli kecske, a mormota és a havasi pocok számítanak, a térség jellegzetes madara a havasi csóka, a holló, az örvös rigó, a havasi pinty, a szirti sas, a fenyőszajkó és az alpesi hófajd.</i></p> <p><i>Milyen sportokat lehet itt űzni?</i> (Itt a gyerekek válaszolhatnak, hegymászás, sielés, snowboard, szánkó, túra stb.)</p>	kötél, zsonglőrlabda

		<p>Feladat: köteles játék, át kell kelni a hegy fölött a kötélén, lehet közben zsonglőrlabdával egyensúlyozni.</p> <p><i>Most két nagyon magas hegycsúcs között fogunk átkelni egy kötélén. Az egyik hegycsúcsról át kell vinnünk ennivalót a hegymászonak. A kötélén egyensúlyozáshoz viszont mind a két kezünkre szükségünk van, ezért az elemőzsiát a fejünkön visszük át (zsonglőrlabda). Sétáljunk át egymás után szép lassan úgy, hogy ne essünk le a szakadékba.</i></p> <p>Ha sikeresen megcsinálták a feladatot, a korongokkal továbbléphetnek a meseszőnyegen és kinyílik a következő szint.</p>	
10 perc	5. állomás: Antarktisz	<p><i>Nagyon ügyesek voltatok, hogy teljesítettétek az eddigi feladatokat, most elérkeztünk az utolsó állomásunkhoz. Itt nagyon-nagyon hideg van, mindig a tél uralkodik. Mit gondoltok, hová érkeztünk?</i></p> <p><i>Antarktisz (más néven Déli-sarkvidék) a déli szélesség 60. fokától délre fekvő térség neve, a Föld legszélsőségesebb területe. Területe mintegy 14,2 millió km². [1] A tudományos kutatóállomások személyzetét nem számítva lakatlan terület. Sokszor nevezik a világ legnagyobb sivatagának, mert éghajlata rendkívül száraz. Az Antarktisz szárazföldi jégtakarója az üledékminták lenyomatai alapján megközelítőleg 33,6 millió éves. Belső területeinek átlaghőmérséklete télen -40 °C és -70 °C között alakul, míg nyáron -15 °C és -35 °C között mozog, tehát szélsőségesen hideg. A part mentén enyhébb a hőmérséklet, télen -15 °C és -32 °C, nyáron -5 °C és +5 °C közötti. Milyen állatok élnek itt? Fóka, pingvin, jegesmedve.</i></p> <p><i>Zombis székfoglaló átalakítva: Most pingvinek vagyunk, egy-egy jégtáblán ülünk (ezek a székek, amik össze-vissza vannak elhelyezve a teremben). Egy zombi fóka szeretne felmászni a jégtáblára (aki csak lassan mozoghat), a pingvineknek meg kell ezt akadályozni.</i></p> <p>Karmester: Egy gyerek kimegy, addig a többiek közül kiválasztjuk, hogy ki a karmester, aki irányít egy mozgássorozatot, amit a többiek utánoznak. A kintről bejövőknek ki kell találni, ki az irányító.</p> <p>Hideg-meleg játék: Egy gyerek kimegy, addig a többiek elrejtenek egy előre megbeszélt tárgyat a teremben, amit a bejövőknek úgy kell megtalálni, hogy hideg-meleg szavakkal utalnak rá, hogy közel jár-e hozzá. Ha nagyon közel jár, azt kell mondani, hogy forró, ha megtalálta, azt, hogy tűz.</p> <p>Ha sikeresen megcsinálták a feladatot, a korongokkal elérték az utolsó állomást is és teljesítették a meseszőnyeget.</p>	
5 perc		<p>megbeszélés, elköszönés</p> <p>Leülünk körben. Nagyon ügyesek voltatok, minden akadályt leküzdöttetek, nagyon sok feladatot teljesítettetek együtt. Mi tetszett a legjobban? Erre felelgetnek, majd elköszönünk tőlük.</p>	

Foglalkozástervek felső tagozatban

Felső TEMATIKA

Foglalkozásterv

Itt két tematikai blokkot különböztetünk meg:

Az **első foglalkozássorozat** négy alkalmas, és azokban a helyzetekben javasuljuk, amikor a diákok között nincsenek komoly nyelvi korlátok. A **második foglalkozássorozat** 1 vagy 2 alkalmas, ezt akkor javasuljuk, amikor a nyelvi akadályok vannak az osztályban..

Mielőtt elkezdenénk a foglalkozásokat, a nulladik alkalom után döntsünk arról, hogy hány foglalkozást tartunk a csoport igényei szerint.

Első foglalkozás tematika:

- **0. alkalom:** Bevezető, ahol bemutatjuk a foglalkozássorozat célját.
- **1. alkalom:** Identitás tematika. Ezen a foglalkozáson a résztvevők mélyebben foglalkoznak az identitásukkal.
- **2. alkalom:** Öltözködés tematika. A diákok az öltözködéshez kapcsolódó szókincset ismerhetik meg.
- **3. alkalom:** Étkezés tematika. Ezen a foglalkozáson a diákok az étkezéshez kapcsolódó szókincset és kifejezéseket tanulják meg.ű
- **4. alkalom:** Vallás tematika

Második foglalkozás tematika (nyelvi akadályozottság esetén):

- **0. alkalom:** Bevezető, hasonlóan az első sorozathoz.
- **1. alkalom:** Portya. Ezen a foglalkozáson a résztvevők interaktív módon tapasztalhatják meg a tanultakat, és a nyelvi akadályok ellenére is aktívan részt vehetnek a tevékenységekben.

Ezeket a foglalkozásokat rugalmasan lehet alakítani a csoport igényeihez, a résztvevők nyelvi szintje és érdeklődése szerint.

Nulladik foglalkozás - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
5 perc	bemutakozás	<p><i>Tudjátok, kik a bevándorlók? (Olyan emberek, akik valamilyen okból kifolyólag nem a saját hazájukban élnek, hanem egy másik országban telepednek le, hosszabb ideig élnek külföldön, például itt nálunk.)</i></p> <p><i>Szerintetek miért döntenek úgy emberek, hogy egy másik országba költöznek? (Munkát vállalnak, tanulnak, a családjukhoz költöznek; de vannak olyanok, akiknek kényszerűségből kell elhagyni az otthonukat, például háborúk, éhínség, természeti katasztrófa miatt.)</i></p> <p><i>Szerintetek mi kell ahhoz, hogy egy külföldi ember jól érezze magát egy idegen országban? Ha ti külföldre utaztok, ti mitől érzitek jól magatokat? (Beszélje a nyelvet, tudjon dolgozni, legyen hol laknia, kapcsolatokat tudjon teremteni, barátságosak)</i></p>	
10 perc	igen-nem	<p><i>Most játszunk egy olyan játékot, amiben megfigyelhetjük, és talán olyan dolgokat is észrevehetünk amiről eddig nem tudtunk a társunkról.</i></p> <p>Két oldalra osztjuk fel a termet. Az egyik oldal jelképezi az 'igen' választ, a másik oldal a 'nem'-et. Állításokat mondunk a gyerekeknek, és válaszolhatnak rá a megfelelő oldal kiválasztásával. Ugyanezt lehet ellentétpárokka is csinálni.</p> <p>Tehát nem igen-nem alapon, hanem pl.: tél-nyár, hideg-meleg, alvás-ébrenlét stb. Aszerint, hogy mit szeretnek jobban, és a közül is választhatnak.</p> <p><i>Ti is mondhattok szempontokat, mi érdekel titeket.</i></p>	
10 perc	zombi vagy humán bingo	<p><i>Székfoglaló esetén: Arra is ránézhetünk, hogy hogyan tudtok együttműködni. Játék közben/utáni beszélgetés: Mit gondoltok milyen taktikát érdemes követni, és miért? Mit gondoltok, mi szükséges még ahhoz, hogy gördülékeny legyen a játék. (figyelem, türelem etc.)</i></p> <p><i>Megpróbálhatunk egy olyan verziót is, amikor egy valaki irányítja a csapatot. (ezt a foglalkozásvezető döntse el előtte, hogy az osztály mennyire kompatibilis ezzel)</i></p> <p>Székfoglaló egyik fajtája. A székek az osztályba össze-vissza vannak elszórva, és az egyik szék üresen van hagyva. Az egyik gyerek állva marad, és az a célja, hogy leüljön valahova, de csak sétálva (zombimódjára) mehet. Akik ülnek ők szabadon felállhatnak, és elfoglalhatják az üresen hagyott széket, de ha egyszer felálltak vissza már nem ülhetnek.</p> <p><i>Humán bingo esetén: Folytassuk egymással az ismerkedést, mindenki kap egy táblát, és egyénileg kell dolgoznia. Keressétek meg egymást ez alapján. Milyen érzés volt megkeresni és megtalálni egy társadat. Volt e valami új amiről még nem tudtál a társadtól.</i></p>	nyomtatni a humán bingot

		<p>A humán bingonál mindenki kap egy négyzetes 'bingotáblát' amin különböző tulajdonságok/jellemzők vannak felsorolva, és a gyerekeknek minél olyan embereket kell ez alapján találniuk az osztályból, akikkel párosítani lehet ezeket a tulajdonságokat/jellemzőket.</p> <p>Ha találnak egy ilyen embert, akkor kiikszelhetik azt az adott négyzetet.</p> <p>Ha egy sor vagy oszlop kijön így valakinek ez alapján, akkor ő nyer.</p>	
15 perc	hélium botok	<p><i>Már biztosan láttátok, hogy hoztunk botokat a foglalkozásra. Nagy figyelemre és összhangra lesz szükségetek. Jegyezzétek meg a számokat amit kaptok. Egy csoportot alkotnak az egyes számok. Minden csapat kap egy botot, a mutató ujjatokkal tartsátok meg, és próbáljátok leengedni.</i></p> <p><i>Játék után: Hogy éreztétek magatokat a játék közben? Mi volt a nehézség/könnyebbség?</i></p> <p>Egy viszonylag vízszintesen tartott bot köré felsorakoznak a gyerekek, és mindnyájan csak az egyik kezük mutatóujjával tartják meg a botot. A céljuk, hogy közösen leengedjék a botot földre, de úgy, hogy egyikük sem engedheti el a botot. Ha ez megtörténik, akkor vissza kell helyezni a botot alaphelyzetbe, és előlről kell kezdeni.</p> <p>Mivel senki sem akarja elengedni a botot, egy idő után az a helyzet fog kialakulni, hogy ahelyett, hogy leengednék a botot, a bot emelkedni fog. Ettől lesz hélium bot.</p> <p>csoportokban</p>	3 db bot
15 perc	20 másodperc totál káosz	<p><i>Olyan csapatjátékot fogunk játszani, amelyben segítenetek kell a csapattársatokat, ahhoz hogy a csapta meg tudja oldani a feladatot.</i></p> <p>Két részre osztjuk az osztályt, és sorban felsorakoznak egymással szemben. A foglalkozásvezető egy homokórában elosztja egyenlő arányban a homokot, és maga mellé vesz egy csomag feladatkártyát, amelyekből hol az egyik csapatnak, hol a másik csapatnak húz feladatokat. A homokórát felváltva forgatja a foglalkozásvezető aszerint, hogy éppen melyik csapat teljesíti éppen a neki húzott feladatot. Amelyik csapatnál lejár a homokóra, az a csapat veszít.</p>	társast vinni
35 perc	mi a közös bennünk	<p><i>Kérlek, válasszatok magatoknak egy párt, és üljetek le egymással szembe. Keressetek két olyan dolgot, ami közös bennetek. Kaptatok egy darab post it-et, arra írjátok fel. Körbejárunk, mennyire vannak meg a közös pontok. Amikor megvan, felragasztják a kartonra. Üljetek össze négyesével, megint kaptok papírt, erre azt írjátok fel, és próbáljátok új dolgot keresni az előzőhöz képest, ami közös mind a négyzetekben. Ezeket is felragasztjuk, és tovább amíg 8-an nem lesznek. A postitekből kialakul egy piramis, esetleg két vagy három piramis.</i></p> <p><i>Nézzétek meg most egy kicsit a táblát, amin látszik, hogyan alakulnak egy egyezőségek. Most, hogy a piramist be tudjuk fejezni, találjátok az egész osztályra nézve közös pontot.</i></p> <p><i>Ha ez megvan, ránézünk, és megállapítjuk, hogy ami a piramis tetején van, abban vagyunk mindannyian közösek. Ezt követően a piramist fejtetőre állítjuk, így a közös dolgok fogják az alapot képezni, és a szerteágazás pedig azt mutathatja, hogy miben vagyunk mások.</i></p>	toll, post it - több színű, karton, filcek

1. alkalom - Identitás - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
5	Köszöntés	A foglalkozás menetének bemutatása	
15 perc	ZENE-BESZÉLGETÉS	<p><i>Most megnézünk egy klippet, a világ különböző tájain élő zenészek közös klippjét. Figyeljétek meg, honnan jönnek a zenészek, milyen környezetben zenélnek, mi a különös a kinézetükben, öltözetükben, milyen hangszereken játszanak? Utána közösen megbeszéljük, ki mit vett észre.</i></p> <p>http://www.youtube.com/watch?v=tAjFnJukIAw&feature=relmfu</p> <p><i>Hogy tetszett a klip? Milyen volt a hangulata? Szerintetek miről szólt, miért készült?</i></p> <p>(A Playing For Change „határtalan” zenei tevékenységet végez. 2004-ben indult a mozgalom, melynek deklarált célja, hogy a világ különböző pontjain zeneoktatási intézményeket hozzon létre és hangszerekkel lássa el őket, továbbá hogy különböző nemzetiségű embereket kapcsoljon össze a zenén keresztül.)</p> <p><i>Honnan jönnek a zenészek? Milyen környezetben zenélnek? Mi a különös a kinézetükben, öltözetükben? Milyen hangszereken játszanak?</i></p>	<p>Melléklet 1. válaszok</p> <p>laptop, projektor, hangfal</p> <p>videoklip fájl</p>
25 perc	IDENTITÁSHAGYMA	<p>„Hagyma játék”- (nem mondjuk, hogy ez a címe)</p> <p>- mindenki kap 4 különböző színű papírt.</p> <p><i>Most kérdéseket fogok feltenni nektek, amiket a kivetítőn is fogtok látni. A válaszokat írjátok fel azokra a színes papírokra, amiket kiosztunk nektek. Kérek mindenkit, hogy gyorsan válaszoljon, ami először eszetekbe jut. Ha valami nem világos, nyugodtan kérdezzetek. A játékban később egyvalaki elolvassa majd, amit írtok, úgyhogy próbáljátok meg olvashatóan írni és csak olyan válaszokat adjatok, amiket más is elolvashat. A játék végén visszakapjátok, amit írtatok.</i></p> <p><i>Vegyétek elő el a sárga papírt és válaszoljatok a kérdésekre! Azt írjátok, ami elsőként eszetekbe jut, nincs jó és rossz válasz.</i></p> <p>Sárga papír</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen ruhákat hordok? • Milyen zenéket hallgatok? • Milyen ételeket szeretek? <p>[Megjegyzés: Mindenképp fontos várni addig, amíg mindenki befejezi. Meg lehet kérni őket, hogy aki kész van, nézzen fel, így látja a foglalkozásvezető, hogy ki, hol tart.]</p> <p><i>Most vegyétek elő a piros papírt és válaszoljatok az új kérdésekre. Ne felejtsetek, más is elolvashatja...</i></p> <p>Kék papír</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit kedvelek más emberekben? 	<p>ppt</p> <p>nem átlátszó textil táska</p> <p>Sárga, piros, zöld és kék papírok (mindegyikből annyi, ahány tanuló van)</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Miről szoktam beszélgetni a barátaimmal? • Mit szoktunk csinálni, amikor találkozunk? <p><i>Ha kész, vegyétek elő a zöld papírt! És már jönnek is a kérdések:</i></p> <p>Zöld papír</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy jó és egy rossz tulajdonságom • Az ideális iskola szerintem... • Mi lesz velem 10 év múlva? <p><i>Ha kész, vegyétek elő az utolsó, a kék papírt! A kérdések:</i></p> <p>Piros papír</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miben hiszek? • Mi a 3 legfontosabb érték számomra? • Mi az, amit sohasem tennék? <p><i>Ha készen vagytok, kérlek titeket, vegyétek elő a piros papírt! Fogjátok meg és jól, gyűrjétek össze! Ha megvagtok, vegyétek elő a zöld papírt és csomagoljátok bele a kéket, jól gyűrjétek össze, aztán tegyétek ugyanezt a kék papírral, végül a sárgával.</i></p> <p><i>Ha mindez meg van, dobjátok bele ebbe a szatyorba (nem átlátszó textiltáska).</i></p> <p><i>Mindenki húzzon egyet, óvatosan bontsátok ki, nézzétek meg és szóljatok, ha a sajátotokat húztátok, kicseréljük. Még ne olvassátok el a válaszokat, csak ellenőrizzétek, hogy nem a tiéteket húztátok.</i></p> <p><i>A feladat az lesz, hogy meg kell találnotok, hogy kié a „labda”, amit húztatok, még hozzá úgy, hogy lehetőleg ne találgassatok. Olvassátok el először a sárga papíron lévő válaszokat, és ha még nem tudjátok, haladjatok tovább. Akkor menjetek oda valakihez, ha szinte biztosak vagytok benne, hogy ő írta. Ha a sárga papír alapján nem vagytok biztosak, bontsátok és olvassátok tovább. Ha eltaláltok, kérdezzétek meg a cédulák íróját, hogy megengedi-e, hogy tovább olvassátok. Ha végeztetek, adjátok oda a tulajdonosuknak.</i></p>	
15 perc	IDENTITÁSHAGYMA- MEGBESZÉLÉS	<p>Az alábbi kérdések mentén beszéljük meg, dolgozzuk fel a játékokat:</p> <p><i>Milyen volt csinálni a feladatot? Melyik kérdésekre volt könnyű/nehéz válaszolni? Vajon miért?</i></p> <p><i>Hogyan/mi alapján találtátok meg, hogy ki írta?</i></p> <p>[Általános-külső pl farmer sok mindenkire jellemző, minél beljebb, annál könnyebb – önismeret, másik megismerése]</p> <p><i>Mi ez a „labda” szerintetek? [Válaszokat flipcsártra (segítő kulcsszavak: Ki vagyok én?, Én, személyiség, identitás)]</i></p> <p>- Felrajzoljuk a köröket</p> <p>Mihez hasonlít? [(hagyma, rétegek stb...) ha nem megy maguktól, nyugodtan lehet helyettük behozni a fogalmakat max. elfogadtatni velük pl.: szerintem egy hagymaféle. szerintetek?]</p>	<p>Flipchart, filctoll</p> <p>Melléklet 2. a személyiség hagyója</p> <p>ld. hagyma - filcből</p>

		<p><i>Ha egyetértetek, hogy a személyiséget egy hagymaként tudjuk elképzelni, mit gondoltok, mit jelentenek ezek a rétegek? (Segítő kérdések: miket írtatok a különböző lapokra, ezeket hogyan nevezhetjük összefoglaló néven?)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Felcímkézzük a köröket <p><i>Mire jó ez a játék szerintetek? Miről szól? (Az énünknek, a személyiségünknek több rétege van, vannak látható és nem látható tulajdonságaink. Gondoljatok vissza arra, akinek a papírját húztátok, volt-e olyan dolog, amiről nem tudtatok, kiderült-e, hogy valamiről nagyon hasonlóan vagy éppen különbözően vélekedtek? Hogy érzitek, jó-e ez a játék arra, hogy jobban megismerjétek önmagatokat, megértsetek egymást?)</i></p>	
10	KULTÚRA HAGYMA	<p><i>A kultúrát is hasonlóképpen tudjuk elképzelni, mint az ént, a személyiség hagymáját. A különböző kultúráknak is vannak látható jegyei, például az öltözködés, a tárgyak, az épületek, ez a hagyma külső héja. És vannak olyan láthatatlan dolgok, értékek, amiket akkor tudunk megérteni, ha jobban megismerjük őket, ez a hagyma belső része. Fontos, hogy ezek összefüggenek, a belső részek, a gondolatok, hiedelmek, mítoszok határozzák meg a külsőségeket, azt, hogy mit eszünk, hogyan öltözködünk, milyen épített világ vesz körül minket.</i></p>	
15 perc	KVÍZ	<p><i>Most mindenki kap egy kvízt, csoportban fogjátok megoldani. Az azonos színű pöttyök tulajdonosai vannak egy csoportban. Dugjátok össze e fejeteket, beszéljétek meg a kérdéseket és karikázzátok be, amit helyes válasznak vélték. Majd ha mindenki befejezte a kitöltést, együtt megbeszéljük a válaszokat.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - csoportban kitöltik a kvízt - közösen ellenőrizzük 	<p>Melléklet. 3.</p> <p>kvíz és megoldások/háttéranyag</p> <p>kvíz kiosztani</p> <p>szójegyzék a gyerekeknek</p>
5 perc	LEZÁRÁS	<p><i>Ezen a foglalkozássorozaton különböző kultúrákkal fogunk megismerkedni. Mindezt azért tesszük, hogyha találkozunk valakivel, akinek más szokásai vannak, másképp él, máshogy öltözik, más ételeket eszik, más ünnepeket tart, más vallása van, akkor jobban meg tudjuk érteni, ne utasítsuk el valami olyan dolog miatt, amit nem értünk. Itthon is találkozhatunk külföldiekkel, körülöttünk is élnek sokan, akik más kultúrából érkeztek. Nekünk is fontos, hogy ha máshová megyünk, megértsenek és elfogadjanak minket. Járjatok nyitott szemmel, és próbáljátok megfigyelni, milyen más kultúrák jelenlétét fedezhetitek fel a környezetetekben. Gyűjtsetek élményeket és meséljétek el nekünk a következő foglalkozásokon.</i></p>	

2. alkalom - Öltözködés - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
15'	BEVEZETÉS A TÉMÁBA	<p><i>Sziasztok, emlékeztek, hogy a múlt alkalommal miről beszélgettünk?</i></p> <p><i>A mai napon megnézzük, hogy a világ különböző pontjain hogyan öltözködnek, és mivel díszítik magukat az emberek.</i></p> <p><u>Kendős játék:</u></p> <p><i>Hoztunk nektek egy játékot. 5 önként jelentkező párt szeretnénk kihívni. Itt van ez az öt (3) kendő, mindegyik pár kap egyet. Először próbáljátok meg kitalálni, hogy kik és hol viselik ezeket a kendőket, s utána próbáljátok meg egyikőtökre feltenni úgy, ahogy szerintetek viselik. Ha készen vagytok, majd egyesével, minden pár bemutatkozik a többieknek. [A foglalkozásvezető és az önkéntes segít nekik, ha kell, majd a bemutatkozás során kijavítja a félreértéseket, segít megigazítani a kendőket, érdekességeket mond az egyes kendőhasználatokról.</i></p> <p><i>Ha csak háromféle kendő van, akkor is jól tud működni a dolog. A cél, hogy elgondolkozzanak azon, hogy a kendő viseletek mennyire eltérőek lehetnek.]</i></p> <p><i>Most képeket fogunk vetíteni (mutatni) nektek. Nézzük meg együtt őket, és beszéljük meg, hogy mit látunk rajtuk.</i></p> <p>[Képvetítés végén el kell mondani] <i>Minden kultúrában nagyon sokszínűen, változatosan öltözködnek. Az öltözettel minden ember a saját egyéniségét, az adott kultúrához való tartozását és valami mellett való elköteleződését fejezi ki, tudatosan, vagy akár tudattalanul is. Ilyen lehet például a vallás (kendő), szubkultúra (deszkás), divathullám, de sok esetben az egyén szociális helyzetére is utalhat az öltözéke (szegények, gazdagok). Ezeket nem lehet ilyen élesen elkülöníteni egymástól, mivel e szempontok keveredése és sok más tényező együtt határozza meg, hogy miként öltözködik valaki.</i></p>	<p>Laptop, projektor, hangfal</p> <p>Info a kendőkről melléklet 1. (kendők: szári, hidzsáb, afrikai, magyar fejkendő, hastáncos kendő)</p> <p>Háttérinfó képekhez Melléklet 2. ppt.</p>
30'	BABÁK ÖLTÖZTETÉSE	<p>Előszületek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - csoportok alakítása - infokártyák, képek kiosztása, felkészülés <p><i>Mindenki kap egy matricát, amire kérünk, írjátok rá a neveket. Most csapatokban fogunk dolgozni. Mindenkinek a matricáján van egy színes pötty. Próbáljátok megkeresni a társaitokat, akiknek ugyanolyan színű</i></p>	<p>Csoportalakításhoz: matricák (7 szín) – erre írják a nevet is</p> <p>Képek és infok: Melléklet 3.</p>

	<p><i>matricájuk van, és üljétek le egymás mellé, hogy majd a következő játékban együtt tudjatok dolgozni.</i></p> <p><i>Minden csoport kap egy borítékot, amiben lesz egy kép, amit, mint egy puzzle, ki kell raknotok, több kisebb, amiből ihletet meríthettek, illetve egy leírás, amin a képre vonatkozó érdekes információkat találtok. A játék izgalmasága érdekében ne nézzétek meg a többi csoport képeit!</i></p> <p><i>A képeken látható emberek különböző kultúrák tagjai. A leíráson pedig az adott népek rövid bemutatását olvashatjátok: hol és hogyan élnek, mit és miért viselnek, és milyen szokásaik vannak. Minden csapat kap egy sablont, s a leírás segítségével nektek kell majd „felöltöztetni” őket az adott népre jellemző viseletbe. Adunk ragasztót, színes papírt, ollót, mindenféle kelléket, de használhattok színes ceruzát, filctollat is az ember megrajzolásához.</i></p> <p><i>Kaptok egy kartont is, amire majd fel kell ragasztanotok az elkészült babát. A kartont egy plakátként képzeljétek el, és úgy is készítenétek el. Felhasználhatjátok hozzá a színes kis képeket, írhattok rá fontos információkat, de akár rajzolhattok is rá.</i></p> <p><i>Hogy fiú, vagy lány babát öltöztettek, azt ti döntitek el, de figyeljétek, hogy látszódjon a viseletbeli különbség, és az egyéb jellegzetességek, például bajusz, haj, ékszerek.</i></p> <p><i>Mielőtt elkezdenétek a feladatot, beszéljétek meg, hogy ki az, aki a babát készíti el, s ki foglalkozik a plakáttal.</i></p> <p><i>Az elkészült babát, a plakátot be kell majd mutatnotok a többi csoportnak, s el kell mesélnetek, amit a leírásból megtudtatok róla. Beszéljétek meg, hogy hogyan fogjátok bemutatni a többi csoportnak!</i></p> <p><i>20 perctek van a plakát elkészítésére, és a prezentációra való felkészülésre.</i></p> <p><i>Amíg dolgoztok, kirakunk egy világtérképet a falra. Amikor jöttök ki bemutatni a plakátotokat, közösen megkeressük, hol is élnek ezek az emberek.</i></p> <p><i>Ha kérdéseitek van, vagy segítségre van szükségetek, jelezzétek nekünk!</i></p> <p>Népek: Japán, maszáj, berber, indiai, andokbeli (perui), gábor cigány</p> <p>[Megjegyzés: a foglalkozásvezető és az önkéntes a felkészülés során segít, körbejár, rákérdez az esetleg nehezen érthető dolgokra. Felhívhatja a figyelmüket, kérdésekkel(!), hogy a ruhákon kívül mire érdemes még figyelni, pl.: külső jegyek: bőrszín, haj, ékszerek, stb.</p>	<p>Színes papírok (csomagoló), karton (ruhák kiszabásához), ragasztó, olló, (gyöngy, csipke, ezüst szál, fonal?), világtérkép</p> <p>Az infokártyákat képekkel megkapja minden gyerek kinyomtatva! Karton (plakátnak) – ahány csop. Van térkép</p>
--	---	--

25'	BABÁK BEMUTATÁSA	a csoportok bemutatják a babákat Segítő kérdések a bemutatás után: <i>Miért ezeket a színeket, mintákat, formákat választottátok?</i> <i>Mennyire volt nehéz a feladat?</i> <i>A ruhákon kívül mire figyeltetek még, hogy a baba igazán hasonlítson egy ottani emberre?</i> <i>Milyen volt közösen dolgozni?</i>	térkép
15'	KVÍZ valószínű, hogy házinak marad.	Kvíz + a kérdések megbeszélése - csoportban kitöltik a kvízt - közösen ellenőrizzük	kvíz megoldással: melléklet 2. Kinyomtatott kvíz-lapok, 7 darab (+1 db a foglalkozásvezetőnek)
5'	ZÁRÓKÖR	<i>Mi tetszett a legjobban, mi volt a legérdekesebb a mai alkalommal?</i>	

3. alkalom - Étkezés - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
5'	BEVEZETÉS A TÉMÁBA	<i>Ti is találkoztok rendszeresen olyan emberekkel, akik más nemzetiségűek, más kultúrából érkeztek. Mit gondoltok miben különbözhet egyik vagy másik kultúra a egymástól. Miben jelenik meg, felsorolnátok párat? [saját tapasztalatok megbeszélése] Mi most a világ különböző területein élő emberek étkezési szokásaival fogunk foglalkozni. Megnézzük, hogy mit esznek, miből készülnek az ételeik, milyen szabályok vonatkoznak az étkezésre.</i>	
15'	KÉPNÉZEGETÉS	<p>Ki mennyit eszik egy hét alatt:</p> <p>Egy 9 képből álló sorozatot mutatunk a gyerekeknek. A kilenc kép kilenc különböző országban élő család egy heti ételmiszeradagját mutatja be. A képeken szereplő országok: USA, Csád, Mexikó, Egyiptom, Ecuador, Mongólia, Bhután, Németország, Japán. A képnézegetés során olvassuk fel az országok nevét, és az ételmiszerre elköltött összeget. A megfigyeléshez adjunk meg szempontokat is (ld. lejjebb).</p> <p><i>Most képeket fogunk mutatni nektek, nézzétek meg őket figyelmesen! Ha a képvetítés végére értünk, megbeszéljük, hogy mit láttatok! Figyeljete a következőkre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hány fő szerepel az egyes képeken?</i> • <i>Milyen ételmiszerek kerülnek az asztalra?</i> • <i>Ezek előre csomagolt ételek, készételek vagy nyersanyagok, házilag készített ételek?</i> <p>A vetítés végén a következő szempontok alapján történik a megbeszélés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mi szerepelt a képeken? - Mi volt szembetűnő/ érdekes/ meglepő? - Melyik családhoz érzitek magatokat a legközelebb? - Hogy láttatok, arányosan volt elosztva az ételmiszer mennyisége? Ahol többen éltek egy családban, több étel jutott? 	Melléklet 1. laptop, projektor, ppt
60'	JÁTÉK-ASZTALTERÍTÉS	<p>Csoportmunka (csoportalakítás a feladat felvezetése, bemutatása után)</p> <p>Minden csoport kihúz egy népcsoportot, akinek megjeleníti az étkezési szokásait a következő szempontok mentén:</p> <ul style="list-style-type: none"> - képek az adott nemzethez tartozó ételekről, alapanyagokról, jellegzetes tárgyokról 	Cetlik az országok neveivel (kihúzáshoz) Infókártyák: Melléklet 4.

		<ul style="list-style-type: none"> - fűszerek, alapanyagok - rövid leírás (infokártya) <p>A játék felvezetése:</p> <p><i>Most egy olyan játékot fogunk játszani, ahol alaposabban megismerkedünk a különböző népek étkezési szokásaival: milyen ételek, teríték, alapanyagok kerülnek az asztalra, és milyen szabályokat kell betartanunk az étkezés során. Ez azért fontos, mert ha vendégségbe megyünk egy külföldi emberhez, vagy mi hívunk el valakit vacsorázni, illedelmesen tudjunk viselkedni, és főleg azért, hogy értsük, hogy a számunkra furcsa dolgok miért vannak úgy, és hogy nyitottak tudjunk lenni.</i></p> <p><i>El tudnátok mondani, hogy Magyarországon milyen szokások jellemzőek az étkezés során? [Segítő kérdések lehetnek: Milyen gyakran étkezik együtt a szűkebb/ tágabb család? Milyen étel kerül az asztalra? Ki szokott főzni? Mit szoktatok fogyasztani? Hány fogás kerül az asztalra?]</i></p> <p><i>A világ népeinek különböző étkezési szokásait, a használt alapanyagokat meghatározza, hogy ahol élnek, milyenek a természeti adottságok, a gazdasági helyzet, a vallási előírások. Most öt ország szokásait, jellemzőit hoztuk el nektek. Egy országon belül eltérő és változatos szokásokkal találkozhatunk, mi ezeknek egy- egy jellegzetes szeletét választottuk ki, és szeretnénk bemutatni nektek.</i></p> <p><i>A játék során a feladatokat csoportban kell megoldanotok, és egy plakátot kell létrehoznotok. Figyeljete, hogy pontosan mit kell csinálnotok, mert a feladat végén az osztálytársaitoknak is be kell mutatnotok, el kell mesélnetek az elkészült feladatot!</i></p> <p>[Fontos, hogy az instrukciókat sorban, egyesével mondjuk, várjuk meg, amíg mindenki elkészült!]</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szeretnénk elmondani nektek, hogy milyen feladataitok lesznek: először minden csoport kap egy leírást az adott nép étkezési szokásairól, amit el kell olvasnotok. Utána kaptok képeket és egy kartont a plakát elkészítéséhez. Fontos, hogy a plakátra először a fontos információkat írjátok fel, aztán díszítsétek! 2. Most minden csoportból szeretnénk kérni egy képviselőt, aki kihúzza a megfelelő népcsoportokat. Ne mondjátok el, hogy mit húztatok, mert a bemutató során ki kell találni, hogy 	<p>Képek, alapanyagok: Melléklet 5. Olló, ragasztó, filc, színes ceruza, A/2 karton (plakáthoz)</p>
--	--	---	---

		<p><i>melyik népről van szó. (körbe is mehetünk a borítékokkal, s azok közül húzhatnak a csapatok) (3p)</i></p> <p>3. <i>Hogy jobban meg tudjátok ismerni ezt a csoportot, kaptok egy rövid leírást. Először ezt olvassátok el! Mindenki egy részt kap az információkból. A papíron aláhúzhatjátok a fontos dolgokat, a lényegét! Ha mindenki elolvasta a saját részét, beszéljétek meg, mondjátok el egymásnak, hogy miről olvastatok! (10p)</i></p> <p>4. <i>Most, hogy elolvastátok, megkapjátok a képeket is. Nézzétek meg alaposan, és próbáljátok meg kitalálni, hogy melyik képen mi szerepel. Ebben segíthet a leírás. (5p)</i></p> <p>5. <i>Most van 15 perctek arra, hogy a leírás és a képek segítségével megpróbáljátok elkészíteni a plakátot. Nagyon fontos, hogy a plakátra kerüljenek fel a következő információk: Milyen szabályokat kell betartani az étkezés során? Milyen fontos tudnivaló van még ezeken kívül? Milyen alapanyagokból készültek azok az ételek, amiknek a képeit felragasztottátok? [Ezeket az instrukciókat fel is írhatjuk a táblára segítségként – ha marad idejük rá, rajzolhatnak is a plakátra, díszíthetik azt] Beszéljétek meg, hogy miket fogtok elmondani a bemutató során, kinek mi lesz a feladata. (15p) [ebben segíthetjük őket a csoportmunka során]</i></p> <p>6. <i>Az utolsó feladat pedig az, hogy mutassátok be az osztálytársaitoknak az adott ország étkezési szokásait a plakát segítségével. A bemutatónál figyeljétek arra, hogy ne mondjátok ki, hogy melyik népről van szó, mert a többieknek az a feladata, hogy megpróbálja ezt kitalálni. A megfigyeléshez mindenki kap egy kvíz-lapot, amin jelölhetitek a megoldást. A kvíz-lapon fel vannak sorolva azoknak az országoknak a nevei, amik bemutatásra kerülnek. Írjátok mellé, hogy melyik színű csoport mutatta be. Csak akkor találgassatok, ha a bemutatónak már vége! (Csoportonként 5p, össz.: 25-30p)</i></p>	
10 perc	Ismerkedés az alapanyagokkal	<p>A csoportok maradnak a korábbi formában</p> <p>Minden csoport kap 2-3 alapanyagot, amiket felcímkézünk (mi a neve, hol használják a leggyakrabban). A csoportok megszagolják a fűszereket, ismerkednek velük. Figyeljünk arra, hogy úgy forgassuk az alapanyagokat a csoportok között, hogy mindenki találkozzon mindegyikkel.</p>	<p>alapanyagok:</p> <p>koriander (India, Marokkó), csillagánizs (India), curry levél (India), fehér kardamom (India), fahéj (India, Marokkó),</p>

			chili (Marokkó), wasabi (Japán), kuszkus (Marokkó), őrölt kurkuma (India), gyömbér (India, Japán)
10-15'	KVÍZ	Csoportalakítás Kvíz + a kérdések megbeszélése csoportban kitöltik a kvízt közös ellenőrzésük	kvíz megoldással: Melléklet 2. Információk a foglalkozásvezetőknek: Melléklet 3. Kinyomtatott kvíz-lapok
5'	ZÁRÓKÖR	Zárókör pár szóban összefoglaljuk, megkérdezzük mi tetszett nekik legjobban, mi volt számukra érdekes.	

4. alkalom - Vallás - 90 perc

Idő	Tevékenység	A tevékenység leírása	Szükséges eszközök
5 perc	BEVEZETÉS A TÉMÁBA	<p><i>Sziasztok, emlékeztek, hogy a múlt alkalommal miről beszélgettünk?</i></p> <p><i>Most gondoljatok vissza az első alkalomra és a hagymás játékra. Emlékeztek, mik voltak a legbelső körben? [Hit, értékek, normák]</i></p> <p><i>Hogyan kapcsolódnak ezek a fogalmak az előző foglalkozásokon megismert témákhoz, az öltözködéshez és az étkezéshez? Van ötleteitek?</i></p> <p>[segítő kérdések, arra az esetre, ha a fenti kérdésekből nem tudjuk átvezetni a vallásra:</p> <p><i>Gondoljatok vissza Marokkóra például! Mit tudunk már erről az országról? Kik lakják? Ők hogyan öltözködnek? Mit esznek? Milyen szabályok határozzák meg mindezeket, az ő mindennapjaikat?</i></p> <p><i>Marokkóban többségében berberiek élnek – nem csak ők – akik többségében iszlám vallásúak. A nők kendőt hordanak, a férfiak dzsellabát, földig érő pamut ruhát és turbánt viselnek. Nem esznek sertéshúst és tartják a ramadánt. Természetesen ezekben a szokásokban vannak eltérések, de láthatjuk, hogy a hit, a vallás hatással van ezekre a külső jellemzőkre, szokásokra. Például az iszlám vallást a világon nagyon sok országban gyakorolják, de a hozzá kapcsolódó szokásokra –étkezés, öltözködés, ünnepek, stb- hatással vannak az ország földrajzi adottságai, az ott élő népek hagyományos kultúrája, a különböző népek együttélése, a gazdasági és politikai helyzet, a család és az egyéni jellemzők is.</i></p> <p><i>A mai órán különböző hiedelmekkel, vallásokkal ismerkedünk meg.</i></p>	
10 perc	MESE - MÍTOSZOK, HIEDELMEK, TEREMTÉSTÖRTÉNETEK	<ul style="list-style-type: none"> - Elmeséljük az I, a nyilász című mesét [a mese elmondása a gyerekek nyelvén, kötetlenül történjen, ne felolvassuk] - Megbeszéljük a mesét: <p><i>Szerintetek miről szól ez a mese?</i></p> <p><i>Minden népnek, kultúrának vannak eredettörténetei, hiedelmei, amikkel megmagyarázzák a világot: hogyan keletkezett a világ, hogyan keletkeztek az emberek, miért élünk, mi történik a halál után, és útmutatást adnak, hogy hogyan kell élni az életet.</i></p>	<p>Melléklet 1.</p> <p>I, a nyilász</p> <p>Rege a csodaszarvasról</p> <p>laptop, projektor, ppt, klip</p>

		<p><i>Minden népnek is megvan a saját eredettörténete, ami nem csak a világ keletkezését magyarázza, hanem az adott nép helyét a világban, a gyökereit, az ősök történetét.</i></p> <p><i>Ismertek olyan mondát, történetet, ami a magyar nép eredetéről szól?</i> [Rege a csodaszarvasról]</p> <p>Vetítsük le a gyerekeknek Sub Bass Monstertől a Rege a csodaszarvasról c. klipet:</p> <p><i>Most egy klipet fogunk vetíteni nektek, ami a Csodaszarvas történetét dolgozza fel.</i></p> <p>http://www.youtube.com/watch?v=GrRbLZVrT5w</p> <p>Fontos, hogy a klip után megbeszéljük a következőket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Szerintetek miért néztük meg ezt a klipet? Mit jelent ez nekünk, magyaroknak?</i> [Összefüggésbe hozhatjuk azzal, amit az öltözködés kapcsán említettünk, hogy a mai divat miként merít a hagyományos viseletből. A különböző történelmi események, mondák, eredettörténetek része mindennapjainknak, tanulunk róla az iskolában is, de a mai művészet is szívesen nyúl ezekhez a témákhoz, ami által közelebb is kerülhet hozzánk.] • <i>Mit gondoltok, más nemzetiségű emberek számára mit jelenthet ez a klip?</i> [Az adott nép életéhez tartozó mondavilág a kultúra azon része, ami a hagyomány legbelső részében van. Ez kívülről nem látszik, nem megfigyelhető, ezeknek a jelentését akkor érthetjük meg, ha jobban és mélyebben megismerjük az adott nép kultúráját.] <p><i>A hiedelmekhez, eredettörténetekhez hasonlóan a vallások is a világ nagy kérdéseire próbálnak választ adni, útmutatást adnak az embereknek ahhoz, hogy hogyan éljék az életüket. Bizonyos vallások elterjedtek a Föld nagy részén, sok követőre találtak, világvallássá alakultak, de ezek mellett nagyon sokféle vallás létezik. A vallás gyakorlását vallási előírások határozzák meg. Az előírások betartásának a módja és a valláshoz kapcsolódó szokások nagyon eltérőek lehetnek egy valláson belül is. Például van olyan római katolikus hívő, aki számára nagyon fontos, hogy rendszeresen templomba járjon, s részt vegyen misén, s van olyan, aki csupán nagyobb ünnepek alkalmával megy templomba, de ennek ellenére hívő katolikusnak tartja magát.</i></p>	
--	--	--	--

		<p><i>Mint ahogy a hagyma-gyakorlatnál is láthattuk, mindannyian hiszünk valamiben, s ez a hit fontos szerepet játszik életünkben.</i></p> <p>[Itt ha a gyerekek nyitottak rá és szívesen beszélgetnek, kérdezzünk rá az ő szokásaikra, illetve meséljünk a mi szokásainkról, családi hagyományainkról, hiteinkről...]</p>	
40 perc	JÁTÉK- VALLÁSOK	<p>Csoportalakítás</p> <p>Minden csoport kihúz egy vallást (ez egyben az infókártya is), amit a leírásban szereplő információk alapján feldolgoz, majd képek és fogalmak segítségével plakátot készít. Ez alapján mutatja be osztálytársainak az adott vallást.</p> <ul style="list-style-type: none"> - képek és fogalmak minden valláshoz (legalább 8-10 darab) - rövid leírás (infókártya) <p><i>Ahogy már mondtuk, számtalan vallás létezik a világon. Vannak olyanok, amik több követőre találtak, tanításai több országban is elterjedtek és vannak olyanok is, amik megmaradtak egy- egy kisebb közösség körében, mint például a törzsi vallások.</i></p> <p><i>Most öt vallás jellemzőit hoztuk el nektek. Ahogy már beszéltünk róla, ugyanannak a vallásnak a gyakorlása egyénekenként eltérő lehet. Mi azokat a jellemzőket hoztuk el nektek és emeltük ki, amik ezen vallások alapvető vonásai.</i></p> <p><i>A játék során olyan feladatot kaptok, amit csoportban kell megoldanotok. Figyeljete, hogy pontosan mit kell csinálnotok, mert a feladat végén az osztálytársaitoknak is be kell mutatnotok, el kell mesélnetek az elkészült feladatot!</i></p> <p>[Fontos, hogy az instrukciókat sorban, egyesével mondjuk, várjuk meg, amíg mindenki elkészült!]</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Először minden csoportból szeretnénk kérni egy képviselőt, aki kihúzza a megfelelő vallást. A papíron egy rövid leírást láthattok, először olvassátok el ezt közösen!</i> 2. <i>Ha végeztetek, akkor egyesével gyertek ki az asztalhoz, és keressetek egy olyan fogalmat, amiről olvastatok a leírásban. Ezután nézzétek meg, hogy van-e a fogalomhoz, vagy az általatok kapott valláshoz tartozó kép. Keressétek meg azt is, és vigyétek az asztalotokhoz! Ezután a csoportból jöjjön ki egy második, majd egy harmadik ember. A csoportból minden ember keressen legalább egy fogalmat.</i> 	<p>Melléklet 2.</p> <p>Infókártyák (ahány csoport van)</p> <p>Képek, fogalmak</p> <p>A3-as karton plakáthoz</p> <p>0lló. Ragasztó, színesceruza</p>

		<p><i>A saját asztalotoknál nézzétek meg együtt, hogy mi mindent választottatok ki, beszéljétek meg, ellenőrizzétek! Ha végeztetek, üljetek le az asztalhoz, és mondom a további feladatot.</i></p> <p>[A foglalkozásvezető és az önkéntes ügyel arra, hogy a megfelelő képek és fogalmak kerüljenek az asztalra. Ha a diákok nem a saját csoportjuknak megfelelő dolgokat választották ki, indirekt módon, segítő kérdésekkel vezessék rá őket a cserére!]</p> <p>3. <i>Most van 15 perccetek arra, hogy a leírás, a fogalmak és a képek segítségével egy plakátot készítsétek! Ragasszátok fel a képeket, és egészítsétek ki a most tanultakkal. A fogalmak szintén kerüljenek fel a plakátra, és magyarázzátok is meg őket. Nyugodtan írjatok, rajzoljatok a papírra! Ha végeztetek, beszéljétek meg, hogy miként fogjátok bemutatni az általatok húzott vallást az elkészített plakát segítségével!</i></p> <p>4. <i>Most hallgassuk meg a bemutatókat!</i></p>	
15 perc	ZENEHALLGATÁS	<p>A gyerekek ugyanúgy csoportban ülnek.</p> <p>Különböző valláshoz kapcsolódó zenéket, énekeket, effekteket játszunk le a diákoknak. Feladatuk az, hogy próbálják meg kitalálni, melyik valláshoz kapcsolódnak a hallottak. A zenéről mondjunk el néhány érdekességet (ld. melléklet 3.).</p> <p><i>Különböző valláshoz kapcsolódó zenéket, énekeket fogtok hallani, próbáljátok meg kitalálni, melyik valláshoz kapcsolódnak.</i></p> <p>[A zenéket a trackek számozási sorrendjében játszuk le. A mellékletben hasznos infokat találtok. Némelyik track hosszú – pl. a zsoltár egy kb. 3 perces orgonaszólóval kezdődik-, nyugodtan tekerjétek bele. Van olyan track, amihez kép is tartozik (azaz egy video), akkor azt játszatok le a projektorral.</p> <p>Playlist:</p> <p>1._kereszténység_harangszó 2._kereszténység_zsoltár 3._kereszténység_gospel 4._iszlám_imára hívó ének (műezzin éneke) 5._zsidó_héber vallásos dal 6._hinduizmus_mantra</p>	<p>infó zenéről: Melléklet 3.</p>

		7_ törzsi vallás_maszáj esküvői tánc (figyelem, ez egy hosszú video, nézzétek meg előtte, hogy tudjátok, mit szeretnétek megmutatni!]	
15 perc	KVÍZ (opcionális)	Csoportalakítás (a fenti feladat csoportbeosztása marad) Kvíz + a kérdések megbeszélése csoportban kitöltik a kvízt közös ellenőrzés Itt a kvíz szerepe inkább ismétlő, ill. ellenőrző (a fenti feladathoz is kapcsolhatjuk)	kvíz megoldással: Melléklet 4. Kinyomtatott kvíz-lapok
5 perc	ZÁRÓKÖR	Mi tetszett a legjobban, mi volt a legérdekesebb a mai alkalommal?	

Portya feladatok

A portya egy olyan foglalkozás, amely során a gyerekek különböző feladatokat teljesítenek kis csoportokban, így megismerik egymást és a környéket. Érdekes az iskola körüli utcákat használni, és amennyiben az iskola jóváhagyja, csoportosan kimenni a gyerekekkel.

Íme a portyához kapcsolódó 10 minta kérdés. Természetesen ezek csak példák, a gyerekek életkora és az iskola környezete nagyban befolyásolja a feladatot.

- 1. Keressetek legalább 2 külföldi utcanevet!**
- 2. Keressetek 3 olyan étkezéssel kapcsolatos helyet, ami nem magyar!**
- 3. Keressetek egy boltban legalább 1 fűszert, ami nem magyar!**
- 4. Keressetek egy olyan feliratot az utcán, ami nem magyar!**
- 5. Készítsetek legalább 1 közös szelfit külföldiekkel!**
- 6. Keressetek egy nem magyar rendszám táblát!**
- 7. Írjátok le minél 10 nyelven ezt a szót: kenyér!**
- 8. Fotózzatok le egy olyan ruhadarabot ami hovatartozást fejez ki!**
- 9. Keressetek vallási/ felekezeti helyszínt/helyszíneket!**
- 10. Keressetek egy közös kedvenc helyet, amit mindannyian szerettek!**

Gyakorlatgyűjtemény

Bevezetés

A következő fejezetben olyan gyakorlatok találhatók, melyek önállóan, foglalkozásterven kívül is játszhatók. Fontos, hogy az alábbi feladatok alkalmazása szintén gondos előkészítést és átgondolt megvalósítást igényel.

Először is, minden feladatnak "alkalmazkodnia kell" a diákok képességeihez és érdeklődéséhez. Másodsor, alaposan gondoljuk végig, milyen élményt szeretnénk nyújtani, és ennek megfelelően tervezzük meg a feladatokat. Fontos, hogy a feladatok ne csak a tudást adják át, hanem fejlesszék a kritikai gondolkodást, a kreativitást és az együttműködési készségeket is.

Mielőtt bevinnénk az osztályba a feladatokat, próbáljuk ki őket, és gondoljuk végig, milyen nehézségek merülhetnek fel, valamint hogyan tudunk segíteni ezek leküzdésében. Kérjünk segítséget kollégáinktól, ha bizonytalanok vagyunk egy-egy feladat hatékonyságában vagy alkalmazhatóságában.

Végezetül, a feladatok alkalmazása nem helyettesíti a személyes figyelmet és a befogadó pedagógiai hozzáállást. A diákokkal való egyéni törődés, az empátia és a támogató légkör megteremtése elengedhetetlen a sikeres tanuláshoz. A feladatok csupán eszközök, melyek segítik a tanulási célok elérését, de a valódi fejlődést a tanár-diák kapcsolat minősége határozza meg.

Takarós név mondós játék

Névtanulás, új csoport alakulásánál vagy új gyerek érkezésekor

6-18 év

5 perc

1 nagy pokróc (pl. Decathlonos)

Leírás:

Miután akár labdadobással, akár más módon néhányszor elmondták a gyerekek a nevüket, utána érdemes ezt a játékot játszani. A gyerekeket két csoportra osztjuk. Két foglalkozásvezető a két csoport között kifeszít egy pokrócot, amelynek a két oldalán a gyerekek leguggolnak úgy, hogy ne lássa egymást a két csoport. A guggoló gyerekek közül egy-egy gyerek a takaróhoz közel helyezkedik el mindkét csapatban egymással szemben, de a takarótól nem látják sem egymást sem más játékost az ellenfél csapatából. Háromra a foglalkozásvezetők leengedik a takarót, a takaró mögött guggoló gyerekeknek pedig mondania kell a vele szemben guggoló gyerek nevét. Aki gyorsabban mondja a nevet, az ő csapatába kell, hogy a vele szemben guggoló átmenjen. Az a csapat nyer, aki a legtöbb csapattagot gyűjti össze.

Ház-Fa-Kutya

Együttműködés fejlesztése, egymás megismerése

6-18 év

10-15 perc

papír, toll

Leírás:

Mindig egy rövid imaginációval kezdjük, amiben a gyerekek el tudnak csendesedni és elképzelik a saját ház-fa-kutya képüket, amiket aztán csendben párban, egy filccel kell lerajzolni. Utána megbeszéljük, mi volt nehéz vagy könnyű, ki volt a dominánsabb, engedékenyebb.

Vonatos játék

Kommunikáció, bizalomépítés a csoport tagjai között

6-18 év

10-15 perc

Nincs

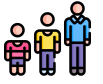
Leírás:

A gyerekek hármásával állnak egymás mögött, fogják egymás vállát. Az első az ütköző, kiteszi a kezét előre, az utolsó irányít, a középső adja át az üzenetet. Csendben van mindenki, az első kettő becsukja a szemét. Az a feladat, hogy a hátsó - mozdonyvezető - úgy irányítsa a vonatát, hogy ne ütközzön másokkal. Minden gyerek mindhárom szerepben kipróbálja magát, majd megbeszéljük, melyik volt könnyebb, nehezebb, ki hogyan érezte magát.

“Igen-nem”

Egymás megismerése, közös érdeklődés felfedezése

6-18 év

5 perc

nincs

Leírás:

A foglalkozásvezetők két oldalra osztják fel a termet. Az egyik oldal jelképezi az ‘igen’ választ, a másik oldal a ‘nem’-et. Állításokat mondanak a gyerekeknek, és válaszolhatnak rá a megfelelő oldal kiválasztásával. Ugyanezt lehet ellentétpárokkal is csinálni.

Tehát nem igen-nem alapon, hanem pl.: tél-nyár, hideg-meleg, alvás-ébredés stb. Fontos, hogy az életkornak megfelelően válasszunk témákat.

“Zombi” székfoglaló

Együttműködés, kommunikáció fejlesztése

6-18 év

10-15 perc

székek az osztályteremben, egy székkal kevesebb, mint amennyi gyerek van

Leírás:

A székfoglaló egyik fajtája. A székek az osztályban össze-vissza vannak elhelyezve, és az egyik széket üresen hagyjuk. Egy résztvevő állva marad, és az a célja, hogy leüljön valahova, de csak lassan sétálva (zombi módjára) mehet. Akik ülnek ők szabadon felállhatnak, és elfoglalhatják az üresen hagyott széket, de ha egyszer felálltak vissza már nem ülhetnek. Ennek továbbfejlesztett változata az, amikor kijelölünk valakit az osztályból, aki irányítja, hogy ki üljön az üres székre.

“Hélium” botok

Együttműködés, kommunikáció fejlesztése

6-18 év

10-15 perc

1 vagy 2 db hosszú (összecsukható) műanyag bot, pl. sátorrúd, létszámtól függően

Leírás:

Egy vízszintesen tartott bot köré fésűszerűen egymással szemben felsorakoznak a gyerekek, és mindnyájan csak az egyik kezük mutatóujjával tartják meg a botot. A cél az, hogy közösen leengedjék a botot földre anélkül, hogy bárkinek az ujjá eltávolodna a bottól. Ha ez megtörténik, akkor vissza kell helyezni a botot alaphelyzetbe, és előlről kell kezdeni. Mivel senki sem akarja elengedni a botot, egy idő után az a helyzet fog kialakulni, hogy ahelyett, hogy leengednék a botot, a bot emelkedni fog. Innen származik a hélium bot elnevezés.

A játék játszható csoportokban, egymással versengve vagy egy csoportban, csak az együttműködést kihangsúlyozva. A végén megbeszéljük, hogy milyen nehézségűnek érezték a feladatot, mit gondolnak arról, hogy miért volt nehéz vagy éppen könnyű letenni, hogyan érezték magukat.

Mi a közös bennünk?

csoportban

Egymás megismerése, közös érdeklődési körök, tulajdonságok felfedezése a

6-18 év

35 perc

post-it, filc, nagy karton vagy flip-chart papír

Leírás:

A gyerekek először párokba rendeződnek, kapnak egy-egy post-itet. Az a feladat, hogy találjanak kettő olyan dolgot (tulajdonság vagy érdeklődési kör), ami közös bennük. Ezt követően négyesével, nyolcasával, tizenhatan majd az egész osztály, ha nagy osztályról van szó, keres kettő közös dolgot, amit minden csapattag el tud fogadni. Végül ezeket felrakjuk egy nagy kartonra vagy flip-cartra és megebeszéljük. A post-itekből a szinteket összevetve egy piramis alakzat rajzolódik ki. Ha fejtetőre állítjuk, akkor láthatjuk, hogy a csoport alapja az az egy közös dolog, ami a piramis csúcsa, a többi pedig össze is köt bennünket, illetve azt is mutatja, hogy miben vagyunk mások, ebből áll össze a csoport.

“Szörnyes” játék

Bemelegítés, fókuszálás

6-18 év

5 perc

nincs

Leírás:

Az osztálylétszámtól függően 4-5 fős csoportokat alkotunk. Az az utasítás, hogy a csoportoknak együtt kell egy-egy szörnyet megjeleníteniük úgy, hogy a foglalkozásvezető által megadott számú kéz, láb, fej, fenék van a padlón úgy, hogy a gyerekek nem engedik el egymást.

“ABC-re tárgyak”

Együttműködés

6-18 év

35 perc

tárgyak

csapatonként egy flip-chart papír, filc, maszkolószalag, az osztályban lévő

Leírás:

Versengő játék. Az osztályt 2 csoportra osztjuk, a padlóra leragasztunk egy-egy flip-chart papírt. A csoportokból 1-1 gyerek időre felírja az ABC-t, majd közösen minden betűhöz gyűjtenek tárgyakat. Megszámoljuk, az a csapat nyer, aki több tárgyat tudott gyűjteni, majd a végén időre elpakolnak mindent a helyére.

Mozdulatpletyka

Kommunikáció

6-18 év

5-10 perc

nincs

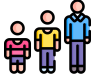
Leírás:

Sorban állnak a gyerekek egymás mögött, az utolsó mutat egy mozdulatot, amit csak az előtte lévő lát, ő továbbadja az előtte lévőnek és a végén megnézzük, mi volt az eredeti mozdulat.

Tojásprotektor

Együttműködés fejlesztése, kreativitásfejlesztés

6-18 év

30 perc

csapatonként egy db nyers tojás, papírtörő, szemetes zsák, cellux, hurkapálca, lufi

Leírás:

Létszámtól függően 4-5 fős csapatokban a rendelkezésre bocsátott kellékekből kell építeni egy olyan tojás protektort, amiben, ha ledobjuk a tojást, nem törik össze. A végén egy előre megbeszélte magasságból minden csapat tojását leejtjük. Mindenki nyer, akinek sikerült megóvnia a tojást.

Körből négyzet

Együttműködés fejlesztése, kommunikáció fejlesztése

6-18 év

10 perc

1 gombolyag fonal (ebből vágni akkorát, amekkora a teljes létszámhoz elegendő)

Leírás:

A gyerekek egy nagy körben állnak, a kezükbe adunk egy fonalat, becsukják a szemüket, majd úgy kell állniuk, hogy a kezükben lévő, kört formáló fonalból négyzet legyen. Ehhez megbeszélhetik a stratégiát, de nem nyithatják ki a szemüket. Bizonyos idő letelte után a foglalkozásvezető egy játékosnak megengedheti, hogy kinyissa a szemét és ha még nem állt össze a négyzet, ő irányíthatja a többieket. A végén megbeszéljük a történeteket.

1-2-3 számolás párokban

Bemelegítő játék, fókuszálás

6-18 év

5 perc

nincs

Leírás:

A gyerekek párokban háromig számolnak úgy, hogy mindig a másik mondja a következő számot, majd kezdik előlről. Ezután a 3-as számot kicseréljük tapsra és így számolnak, hogy 1-2-taps, majd az 1-et dobbantásra. Nagyon kell figyelniük és koncentrálniuk.

Humán bingó

Egymás megismerése

6-18 év

10 perc

A/4-es papírra nyomtatott állítások

Leírás:

A gyerekek kapnak egy lapon állításokat és mindegyikhez keresniük kell az osztályból valakit, akire igaz az adott állítás. Végül megbeszéljük, tudtak-e meg a társaikról valami újat, mi volt könnyű vagy nehéz, megoszthatnak bármit.

Bob, a vidra

Bemelegítő játék, figyelem összpontosítás, egymásra figyelés

6-18 év

10 perc

1 db zsonglőr labda vagy plüss

Leírás:

A gyerekek egy szoros körben állnak úgy, hogy a válluk összeér, a kezük a hátuk mögött van. Egy gyerek beáll a körbe, ő a játék kezdetén becsukja a szemét. A foglalkozásvezető a körben állók közül valakinek a hátrattett kezébe teszi a labdát, amit a gyerekek egymásnak hátul továbbadnak és közben mondják a Bob, a vidra erre kúszik, arra mászik mondókat. A kör közepén álló gyerek kinyitja a szemét és az a feladata, hogy megtalálja, kinél van a labda.

Gyakorlatok középiskolában

Konstruktív hallgatás

Ismerkedés és az énkép értelmezése, azonosítása

10-18

20 perc

nincs

Leírás:

Mindenki választ magának egy párt, akivel eddig még nem dolgozott. A párok feladata az lesz, hogy egymást meghallgatják, miközben semmiféle verbális kommunikációt nem használhatnak, csak nonverbális jelekkel jelezhetnek vissza. A beszélő 5 percben elmondhat mindent, ami az adott témával kapcsolatban megfogalmazódott benne. A megjelölt idő leteltével ő lesz a hallgató és 5 percben most a társa beszél.

A konstruktív hallgatás témája: NEVEM TÖRTÉNETE

A gyakorlat befejezése után a nagycsoportban visszajeleznek a résztvevők két körben. a témával kapcsolatban fontos, hogy ne csússzanak át a technika elemzésének síkjára/ a technikával kapcsolatban

A végén a gyerekek megbeszélik ,hogy hogyan érezték magukat; mi volt nehéz számukra; és hogyan használhatják ezt a folyamatot kultúrák közötti kommunikációs környezetben. Beszélnek arról, mit jelent a megszakítás, mikor segít, és mikor blokkolja a beszélőt.

Pozitív pletyka

másikat.

Pozitív visszajelzést adni a résztvevőknek anélkül, hogy ismernének a

10-18

20-30 perc

nincs

Leírás

A gyakorlat folyamata a következő:

1. A foglalkozásvezető elmondja a résztvevőknek, hogy hármásban fognak dolgozni (3 fős csoport). El osztja őket véletlenszerűen.
2. A foglalkozásvezető utána ismerteti a szabályokat a résztvevőkkel: 3 forduló lesz. Minden körben 2 résztvevő mond POZITÍV dolgokat 2 percig a harmadik résztvevőkről, akik meghallgatják és befogadják a pozitív véleményeket/visszajelzéseket.
3. Nagyon fontos, hogy tartsák be az időt, és a foglalkozásvezető jelezze, ha váltani kell egyik emberről a másikra.

A gyakorlat tökéletesen működik olyan emberekkel is, akik korábban soha nem találkoztak. Fontos azonban, hogy ez ne a nap elején történjen, hogy a résztvevőknek legyen már tapasztalatuk a többi résztvevőről.

Disputa

30 perc

Flip chart papír, filctollak

Leírás:

A terem négy sarkában a következő jeleket helyezzük el

- a. Egyetértek
- b. Nem értek egyet
- c. Részben egyetértek
- d. Részben nem értek egyet

Olvassuk fel az állításokat egyenként, és mindenki oda állhat amelyik sarokkal egyetért. Az egymással szemben álló sarokban álló résztvevők próbálják egymást meggyőzni. Vita közben lehet helyet változtatni.

Állítások migráció témájában:

1. *A magyar társadalom alapvetően idegenellenes.*
2. *A határon túli magyarokat előnyben kell részesíteni más migránsokkal szemben.*
3. *Minden bevándorlótól elvárható, hogy megtanulja a többségi társadalom nyelvét.*
4. *A migráns gyerekek terhet jelentenek az oktatási intézményekre.*
5. *A jó önkéntes segítő mindig segít, ha szükség van rá.*

Lée modell

Az előítéletmentes kommunikáció gyakorlása

12-18

45 perc

Flip chart papír, filctollak

Leírás:

Ez a tevékenység azt illusztrálja, hogy milyen bonyolult elválasztani a személyt a környezetétől.

L mint Leírás (hogy a látottak leírása pusztán a tények közlését jelenti értelmezés és értékelés nélkül)

É mint Értelmezés (gyakran értelmezzük mások cselekedeteit anélkül, hogy ismernénk azokat)

É mint Értékelés (és értéket rendelünk hozzájuk)

A foglalkozásvezető a következő instrukciókat adja: "60 másodpercre képeket fogok mutatni nektek, hármat egymás után. Miközben a képet nézitek, írjátok le, hogy mit láttok a képen. Kérlek benneteket, hogy maradjatok most csendben."

Ezután a résztvevők kiscsoportban megosztják egymással a definíciókat, és besorolják a három csoport (LÉÉ) egyikébe.

Levezetéshez: Miről szól ez a feladat? Hogy érezted magad amiatt, hogy nem mondtam el, mit jelent a LÉÉ? Mit jelent számodra ez a feladat? A foglalkozásvezető hangsúlyozza, hogy ez a tevékenység nem szemrehányásról, a jóról vagy a rosszról szól; hanem az illető vonatkoztatási rendszerének elismerésére irányul. Pontosabban az egyéni vonatkoztatási rendszer eredetére világít rá. Olyan térképpel látja el a résztvevőket, mely segít felfedezni, vagy kellő óvatossággal kezelni bizonyos területeket.

Jelly Baby

Ez a vizuális elemeket is használó gyakorlat lehetőséget ad a résztvevők érzéseinek/gondolatainak feltérképezésére bizonyos témákkal kapcsolatban.

10-18

30 perc

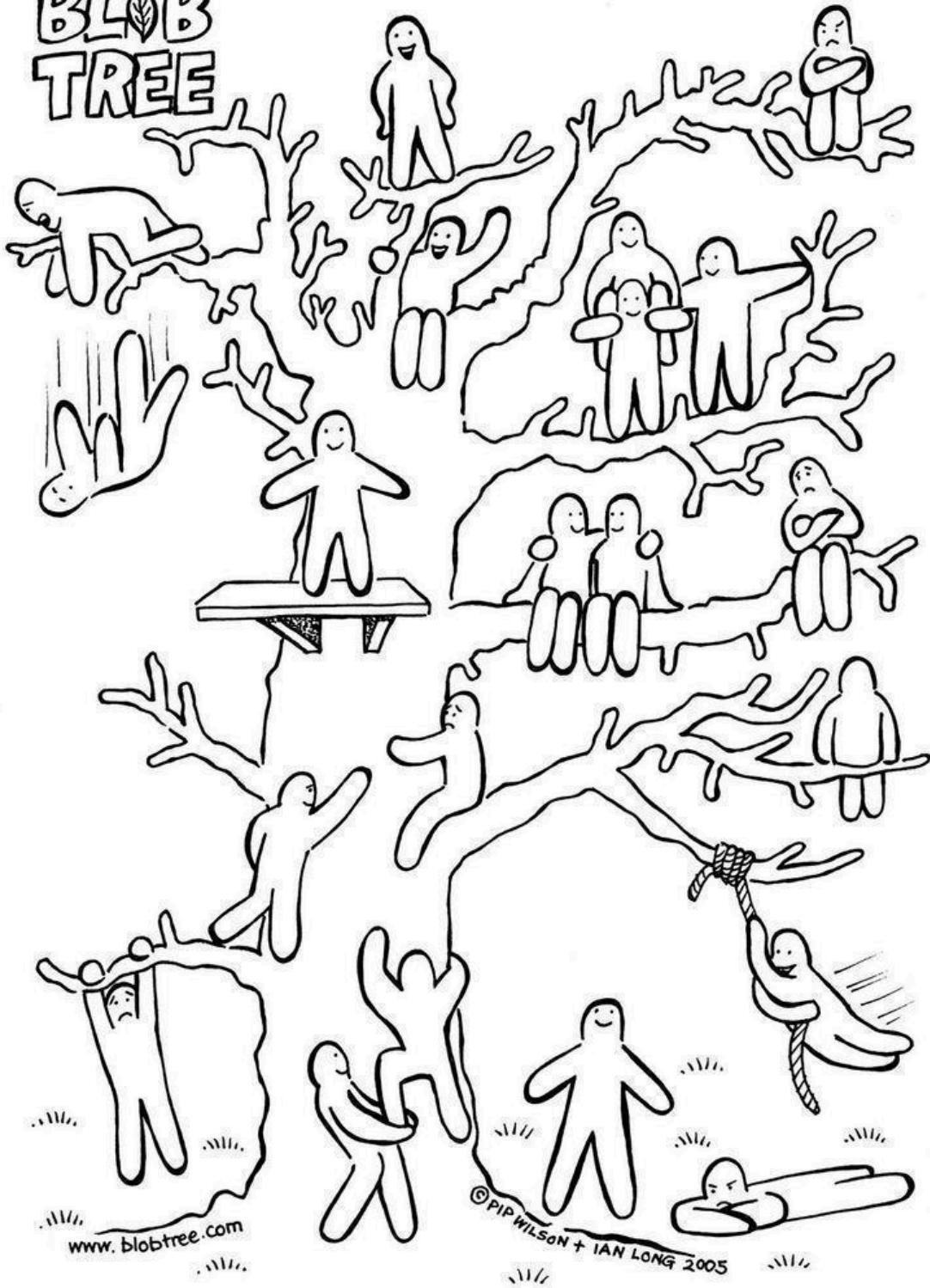

Jelly Baby Handout

Leírás:

1. Mutasd meg a résztvevőknek a Jelly Baby fát. Lásd a Mellékletben.
2. Kérd meg a résztvevőket, hogy színezzék ki azt az ábrát, amely a legjobban ábrázolja, hogyan vélekednek egy adott témáról.
  - a. Például: Hogyan segítesz másoknak?
  - b. Például: Hogyan fogadod a segítséget?
  - c. Például: Mi a helyed az osztályban?
3. Összák meg a gondolataikat, érzéseiket.

BLOB TREE

Albérletes feladat

A résztvevők felismerik, tudatosítják az előítéleteiket.

12-18

45 perc

Flip chart papír, filctollak

Leírás:

A foglalkozásvezető az alábbi történetet mondja: "Lottón nyertél, vettél egy lakást, amit ki akarsz adni. A hirdetésre az alábbi 5 személy jelentkezett (flip-chartra is kitenni, lássák végig):"

- buddhista közösség (10 fő imadélutánra használja)
- Erdélyből áttelepült 3 gyermekes munkáscsalád
- Öt afrikai fekete orvostan hallgató
- Kínai cég vezérigazgatója
- Médiából ismert meleg férfpár

Egyénileg rendezzék sorba 1-5-ig, hogy kinek adnád ki a lakásodat legszívesebben (5-ös), és kinek a legkevésbé (1-es). Sorsolni nem lehet, döntened kell!

Álljatok össze CSOPORTBAN, és alakítsatok ki közös sorrendet. Érveljetek, hogy miért éppen azt a sorrendet állítottátok fel.

Visszajelző kör:

1. szint: Hogyan éreztétek magatokat? Milyen volt vitázni? Milyen volt nézni? Nehéz volt-e közös listát találni? Stb.
2. szint: Mi alapján állítottátok fel a sorrendet? Milyen kép él bennetek az egyes csoportokról? Kiben él másmilyen? Hogyan alakul ki bennünk egy kép egy csoportról? Ha nem jön elő, a pedagógus terelje a csoportot a következő fogalmak felé: általánosítás, sztereotípiák, előítéletek, hiedelmek.

Három kultúra

értelmezése.

A különböző kommunikációs megnyilvánulások és azok üzenete,

30 perc

Flip chart papír, filctoll, színes matricák (3 szín)

10-18

Leírás:

1. Mindenki húz egy színes matricát (három szín). Mindenki megkeresi az azonos színnel rendelkezőket, és egy sarokba mennek, olyan messzire a másik csoporttól, amennyire csak lehet.
2. A matricát mindenki látható helyre ragasztja, ahol a többiek jól láthatják.
3. Mindegyik csoport egy-egy viselkedési és kommunikációs formát képvisel, és annak meg vannak a viselkedési szabályai. Alkalmazkodni kell a szabályokhoz, bármi is történjék. 2-3 perc alatt minden kiscsoport áttekinti a szabályokat, vagy a pedagógus ismerteti a csoporttal. Ez abból a szempontból jobb, hogy lehet tisztázni, pontosítani a feladatokat.
4. A feladat az, hogy mindenki kezdjen el sétálni, és ismerje meg a többieket. Mindenki kérdezhet, amit csak akar – ami érdekli – de ugyanakkor követni kell a saját csoportjának szabályait.” Járkáljatok szabadon és kérdezzetek, amit csak akartok.” Tapsra mindenki megmerevedik, és a szabályokban leírtak alapján viselkedik. A következő tapsra újra elindulnak a térben. (10 – 15 perc)
5. Most mindenki visszatér a saját csoportjához. Leírják a csoportok a benyomásokat, melyeket a másik két csoportról szereztek. Nevet adnak a másik két csoportnak. Ezek után leírják magukról a jellemzőket, és nevet is adnak.

6. Mindegyik csoport a másik két csoportról alkotott képét bemutatja nagycsoport előtt.
7. Ezt követően a saját magukról alkotott képet és a nevüket is bemutatják.
8. Mindenkit kiveszünk a szerepéből – mindenki feláll és szimbolikusan kilép, lerázza magáról az előző gyakorlat szerepét.
9. Visszajelzés nagycsoportban a gyakorlatról a következő szempontok alapján: hogyan jutottak ezekre a következtetésekre? Milyen bizonyítékok alapján következtettek? Hogy érezték magukat azok hallatán, amit a többi csoport mondott róluk?

Az egyes csoportok jellemzői:

Zöldek:

Lassan mozognak, ha kérdezik őket, először 6 – ig számolnak, hátra lépnek 2 lépést, eltakarják a szemüket és csak ezután válaszolnak. Tapsra: befogják a fülüket.

Pirosak:

Hangosan, harsányan beszélnek, tapogatnak, sok kérdést tesznek fel egyszerre. Fel vannak „gyorsulva”. Tapsra: lehajolnak.

Narancssárgák:

Meghajolnak üdvözlésnél. Udvariasan kérdezgetnek – Hogy vagy? Honnan jöttél? Stb. Tapsra: kezüket a magasba emelik.

LÁTOGATÓ ÉRKEZIK

A kulturális sokk átélése

30 perc

nincs

10-18

Leírás:

1. Először is kérjünk fel két önkéntest; ők lesznek a vendégek, az osztály többi tagja pedig a házigazdák.
2. A vendégeket küldjük ki a szobából, azzal, hogy egy percen belül elmondjuk, mi lesz a dolguk.
3. Miután a vendégek kimentek, mondjuk el a házigazdáknak, hogy hamarosan vendégeik jönnek. A házigazdák szerepe, hogy fogadják a vendégeket, és kíváncsi emberek lévén, kérdéseket tegyenek fel nekik arról, honnan és miért jöttek, meddig maradnak, illetve a hazájuk kultúrájáról. Különösen a vendégek kulturális szabályairól, szokásairól, viselkedéséről igyekezzenek megtudni minél többet.
4. Egy szabály van: a házigazdák kizárólag eldöntendő (tehát „igen”-nel vagy „nem”-mel megválaszolható) kérdéseket tehetnek fel. Az „Európai országba valók vagytok?” pl. jó kérdés, míg a „Hova valósiak vagytok?” nem megengedett. A vendéglátóknak ezután hagyjunk időt, hogy megtervezzék, hogyan fognak kérdezni, és előkészítsék a kérdéseiket.
5. Ezután menjünk a kinn várakozó vendégekhez, és mondjuk el nekik, hogy eldöntendő kérdések sokaságát fogják nekik feltenni, melyekre „igen”-nel vagy „nem”-mel felelhetnek.

1. szabály: A házigazdák megosztják magukat, például A látogató mindig válaszol a kérdésre, ha valaki szemüveges (vagy sportcipős stb.) kérdésre érkezik, B látogató pedig mindig arra a kérdésre válaszol, ha valaki nem visel szemüveget.

2. szabály: Ha az emberek mosolyognak (komolyan), amikor felteszik a kérdést, mindig „igen” választ kell adni nekik, függetlenül attól, hogy mi a kérdés. Ha az emberek nem mosolyognak (komolyan), amikor felteszik a kérdést, mindig „nem” választ kell adni nekik, függetlenül attól, hogy mi a kérdés.

6. A szimuláció időtartama legyen kb. 10 perc. Eleinte minden jól fog menni, idővel azonban a házigazdák tapasztalni fogják, hogy a vendégek nyilvánvalóan ellentmondásos válaszokat adnak. A vendéglátók ekkor megpróbálnak rájönni, miféle szabályokat követnek látogatóik, de ritkán járnak sikerrel. Ha a házigazdák kezdenek kifogyni a kérdésekből, és kezdenek unatkozni, vagy idegesek lesznek, állítsuk le a tevékenységet.

A szimuláció lezárásául tegyük fel a csoportnak az alábbi kérdéseket:

Hogyan éreztétek magatokat a tevékenység során?

Valószínűleg olyasmiket fognak felelni, hogy “frusztráltak”, “zavarban”, “bosszantó volt”, stb. A válaszokat írjuk fel a flipchartra.

Milyen véleményt alkottatok a vendégeitekről?

Nagy valószínűséggel “barátságtalan”-ként, “nem segítőkész”-ként, “inkonzisztens”-ként stb. fogják jellemzni a látogatókat. A válaszokat írjuk fel a flipchartra.

Ezután kérjük meg a vendégeket, hogy magyarázzák el a szabályaikat; minden bizonnyaláltalános nevetést fog kiváltani, milyen egyszerű a megoldás. Mondjuk meg a házigazdáknak, hogy a vendégek hozzájuk hasonló külseje alapján azt hitték, azok hasonlóan is fognak viselkedni, és a házigazdák szabályainak megfelelő, „normális” válaszokra számítottak. Csakhogy a vendégek szabályai mások voltak. Valójában mindannyian a tulajdon kulturális szűrőnkön keresztül érzékeljük a többi kultúrát és alakítjuk ki róluk a benyomásainkat, melyek bizonyulhatnak teljesen tévesnek is. Előfordulhat, hogy téves információkon alapuló percepciók nyomán ítélnünk elhamarkodottan.